

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์**

การค้นคว้าอิสระ

ของ

สายใจ ชำนิพันธ์

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**

พฤศจิกายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE OPERATION OF NONCHAROEN
SUBDISTRICT MUNICIPALITY IN BANKRUAD DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE**

Saijai Chamnipun

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

November 2013

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	
ชื่อผู้วิจัย	สายใจ ชำนิพันธ์	
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ	ที่ปรึกษาหลัก ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ของทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7624 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมโอกาสในการสร้างรายได้หรืออาชีพให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่นมากกว่านี้ และควรมีการรณรงค์ให้มีการป้องกันและระงับโรคติดต่อในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

TITLE People's Participation in the Operation of Noncharoen Subdistrict Municipality in Bankruad District, Buriram Province

AUTHOR Saijai Chamnipun

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

Associate Professor Prajan Kanawan

Major Advisor

Dr.Kampeeraphab Intanoo

Co-advisor

DEGREE Master of Public Administration

MAJOR Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University

YEAR 2013

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the people's participation in the operation of Noncharoen Subdistrict Municipality in Bankruad District, Buriram Province in 3 aspects : economics, social and political administration. The samples were 375 local people, selected by using the table of Taro Yamane, stratified random sampling, and simple random sampling, respectively. The instrument used for collecting data was a 3-part questionnaire including check list, 6- rating scale and open form with its reliability at 0.7624. The basic statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. The people's participation in the operation of Noncharoen Subdistrict Municipality in Bankruad District, Buriram Province both as a whole and each aspect was at a moderate level. The aspects ranking from the highest to the lowest mean scores were economics, social and political administration, respectively.
2. The additional opinions and suggestions with the highest percentage were the incomes and occupations of people in the community should be supported thoroughly, followed by the self rights of people toward the local should be more publicized, and the prevention and infecfive diseases at the exercise places should be campaign appropriately, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน ประธานคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่เอื้ออำนวย และประสานงานในการจัดทำการค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ดร.ผดุงชาติ ยั่งยืน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงกลัด ข้าราชการบำนาญ อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และสิบเอกสุวรรณ เครื่องไธสง ปลัดเทศบาลตำบลโนนเจริญ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องสาว พี่อาณัติ ครูไอซ์ ขอบคุณเทศบาลตำบลโนนเจริญที่สนับสนุนงบประมาณ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แด่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้แนะคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

สายใจ ชำนิพันธ์

สารบัญ

	หน้า
หน้าอุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ด
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	37
แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น.....	50
บริบทของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
5	91
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	91
วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	95
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	95
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	96
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	105
ผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	106
ผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	110

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	112
ผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	114
ผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	123

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน.....	75
4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	83
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	84
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสังคม โดยภาพรวมและรายข้อ.....	86
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเมืองการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อ.....	88
4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ.....	90

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 282- มาตรา 290 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์เป็นรูปธรรม มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตยโดยตรง ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกลไกการให้ประชาชนเข้าเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นับตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาหนึ่งทศวรรษจึงมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 281- มาตรา 290 พบว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เป็นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับประเทศ

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีการจำแนกรูปแบบการปกครองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป มี 3 ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (เทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล) องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ คือ มีอำนาจในการปกครองตนเอง และมีอิสระในการบริหารบุคลากรและพัสดุด้วยตนเอง มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง ซึ่งมีโครงสร้างหลายฝ่ายประกอบด้วย ข้าราชการฝ่ายการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้ง และข้าราชการประจำ นับเป็นองค์กรภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนและโอกาสที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้มากกว่า องค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดแนวทาง และเป็นแกนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชนบทของประเทศ ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยมีการกิจในการ จัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในส่วนการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลนั้น ต้องบริหารงานให้ประชาชนสามารถรับรู้และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การบริหารงาน สามารถ

ตอบสนองความต้องการของประชาชน ตามแนวนโยบายกระจายอำนาจ ตลอดจนสนับสนุนให้การพัฒนาท้องถิ่นมีความยั่งยืน (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. 2542 : 7)

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่น เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ การปกครองท้องถิ่นโดยหลักการ หมายถึง การกระจายอำนาจทั้งการเมืองและการบริหารให้คนในชุมชนกำหนดทิศทาง และดูแลแก้ปัญหาของชุมชน โดยคนในชุมชน เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความเป็นเจ้าของชุมชนและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการดูแลชุมชนร่วมกันนั้นหมายถึงการส่งเสริมให้ประชาชนดำรงชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องดำเนินการหลายอย่างประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ประชาชนร่วมจัดทำแผนพัฒนาหรือการจัดประชาคมตำบลในการกำหนดแผนการพัฒนาตำบล โดยมีการรวมตัวในลักษณะเป็นภาคีทั้งในภาคราชการ กลุ่มต่าง ๆ ในตำบล การร่วมคิดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาตำบล การร่วมปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาของท้องถิ่นเกิดขึ้นร่วมกัน การร่วมคิดตามผล ประเมินผลการดำเนินงานซึ่งจะทำให้ทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาและอุปสรรคเพื่อมาร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา และการร่วมรับประโยชน์อันเกิดจากการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติทำให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 94)

ในส่วนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผ่านมามีได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาหลายด้าน จึงไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากนักน้อยเพียงใด และปัจจุบันเทศบาลตำบลโนนเจริญได้ดำเนินงานโดยประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือเท่าที่ควร จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมบาง โครงการ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ แต่ถ้าเทศบาลตำบลโนนเจริญมีการพัฒนาการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกด้านมากขึ้น ก็จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เทศบาลตำบลโนนเจริญ

สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปเสริมสร้างและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่นๆทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร (โกวิทย์ พวงงาม, 2552 : 161)

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 11 หมู่บ้าน จำนวน 5,932 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร ของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายศัพท์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การตัดสินใจ การเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมของ ประชาชนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร การดำเนินงานของเทศบาล ตำบล โนนเจริญ รวมถึงบทบาท การกระทำและการปฏิบัติกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นที่ แสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินงานสาธารณะของเทศบาลตำบล

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การตัดสินใจ การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการบริหารงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ มีความสะดวก ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่งเสริมเกษตรกรกิจการ สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน ส่งเสริมและมีการจัดฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชนให้สามารถนำไปประกอบ อาชีพได้ ส่งเสริมการตลาดชุมชน สินค้าท้องถิ่น

2.2 ด้านสังคม หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ การพัฒนาจัดการศึกษา การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และ ผู้ด้อยโอกาส การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และการจัดให้มี และรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมการศึกษา การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

2.3 ด้านการเมืองการบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การเมืองท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการการบริหารงาน ของเทศบาลให้กับประชาชน

3. เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
4. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
5. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
6. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น
7. บริบทของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นคำที่เกิดและอยู่เคียงคู่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบการปกครองนี้ถือว่าอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดใน การปกครองประเทศนั้นมาจากประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงนำมาใช้ในการบริหารงานแบบ ประชาธิปไตย และเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล

ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า “การมีส่วนร่วม” ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความหมายต่างกัน ไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดังนี้

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543 : 2) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบาย สาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจมี ความสำคัญแตกต่างกันไป

วันชัย วัฒนศัพท์ (2545 : 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่น้อยที่สุด คือ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารว่ารัฐทำอะไร

หลังจากได้ตัดสินใจเรียบร้อยแล้ว แจ้งให้ประชาชนทราบ ถัดขึ้นมาคือการที่รัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลังจากให้ข้อมูลไปแล้วก่อนตัดสินใจ หรือที่รู้จักกันว่า ประชาพิจารณ์ สูงขึ้นมาอีกคือประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่อง หรือ โครงการนั้นๆ เพื่อให้เกิดข้อยุติโดยฉันทามติ และสูงที่สุด คือ ความสามารถลงมติแต่ละคนว่า “เอาหรือไม่เอา” ในกระบวนการประชามติ

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2545 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนในการวางแผนการดำเนินงานและการควบคุม โดยอาศัยทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้วยทรัพยากรพึ่งพาตนเองของท้องถิ่น

สมยศ นาวิการ (2545 : 78) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ไขปัญหาของการบริหารที่สำคัญคือ อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่ของการบริหารของพวกเขา ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาและประการสุดท้ายต้องการให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การไม่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย

วาสนา ถิ่นขาม (2548 : 5) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน เป็นความเห็นพ้องต้องกันที่มีมากพอ จนเกิดการริเริ่ม โครงการนั้น ๆ ซึ่งการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยบุคคล หรือกลุ่มต้องกระทำผ่านองค์การ องค์การจึงเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการได้

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาประมวลและสรุปสำหรับการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเข้าร่วมดำเนินการในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นตอนของการร่วมคิดค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาจำแนกประเภทและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผล ซึ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น จะต้องเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจและจะเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือโดยตลอดก็ได้

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาเพราะในการดำเนินกิจกรรมใดก็ตามที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา

และร่วมกันตัดสินใจ เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ นั้นเป็นส่วนกระตุ้น และเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ทำงาน ทำให้งานประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ดังมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

อภิรัฐ จินาพร (2544 : 7-10) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการ หรือนโยบายนั้น ๆ สาธารณชนสามารถผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต มีข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้

สมยศ นาวิการ (2545 : 18) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม โดยใช้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม PM (Participative Management) ว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจในองค์กรให้ดีขึ้น
2. ช่วยให้ประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น
3. ช่วยทำให้กำลังใจและความพอใจงานที่ทำมีมากขึ้น
4. ช่วยลดความเฉื่อยชาการขาดงานและการออกงานน้อยลง
5. ช่วยในการติดต่อสื่อสารและการยุติความขัดแย้ง

ชินรัตน์ สมสืบ (2550 : 37) ได้กล่าวว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุก ๆ ด้านทั้งจากด้านบน ด้านล่างและด้านข้างจึงต้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1. เป็นเครื่องชี้ว่าการตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
2. เพิ่มความรับผิดชอบและเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อ

ประชาชน

3. ช่วยในการสร้างแผนต่าง ๆ ที่ดีกว่าเดิม
4. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
5. สร้างการสนับสนุนให้แก่หน่วยวางแผน

จากการศึกษาความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว สามารถสรุปความสำคัญของการมีส่วนร่วมได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานและการพัฒนา ทั้งในระดับหมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น จนถึงการพัฒนาในระดับประเทศได้ ดังนั้น การทำงานหรือการบริหาร เพื่อให้เกิดการบริการสาธารณะ จึงต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนด้วย ซึ่งก่อให้เกิดการยอมรับของทุกภาคส่วน และก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้เป็นอย่างดี

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม มีด้วยกันหลายลักษณะ เช่น การเป็นสมาชิก การเข้าร่วมประชุม การเป็นกรรมการ การเป็นประธาน หรือการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดของลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2541 : 16) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาได้จากหลายมุมมอง ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร
 - 1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ
 - 1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
 - 1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล
 - 1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
 - 1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม
 - 2.1 การมีส่วนร่วมประชุม
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
 - 2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
 - 2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
 - 2.6 การมีส่วนร่วมใช้แรงงาน
3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม
 - 3.2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน
 - 3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมแท้

4. จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง

4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

สถาบันพระปกเกล้า (2544 : 24) ได้พิจารณากระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นพลวัต เราอาจแบ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม
2. การปฏิบัติการ/ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ
3. การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น
4. การติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรม ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

ไพรัช อรรถกษานนท์ (2545 : 9) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมตามแนวคิดใหม่ คือ 1) จะต้องมีความต่อเนื่องผสมผสานและทำไปพร้อมกันทั้งระบบ 2) มีความเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลงไปซ้ำ ๆ ตามธรรมชาติแต่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 3) เป็นกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางทักษะการปฏิบัติ 4) ต้องการการยอมรับอย่างเปิดเผยจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง และ 5) มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการที่เหมือนกัน นอกจากนี้การทำกิจกรรมจะต้องอยู่ภายใต้แนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เสมอภาคและเท่าเทียม โดยที่ทั้งสองฝ่ายต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา วิธีการที่จะนำไปสู่แนวทางข้างต้น ได้สิ่งสำคัญคือจะต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง มิใช่ฝ่ายหนึ่งคิดอีกฝ่ายหนึ่งรับไปปฏิบัติ

เสน่ห์ จุ้ยโต (2548 : 53) ได้แยกลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ลักษณะที่สำคัญคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุน ขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่าและคุณประโยชน์คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จในด้านการพัฒนา
ด้านวัตถุ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจ โดยทำให้ประชาชน
เกิดความรักความสามัคคี รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
และสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเจริญ และก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่
หวงแหน

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบ คือ

2.1 การเลือกตั้ง

2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง

2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน

2.4 การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์

2.5 การแสดงออกของประชาชน

กรณีกา ชมดี (2524 : 13 ; อ้างถึงใน สยาม กุหนอง โอง. 2553 : 38) ได้ศึกษาการมี
ส่วนร่วมของประชาชนและสรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำ
กิจกรรม คือ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการการติดตาม
ประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิกซึ่งลักษณะการมี
ส่วนร่วมนี้ แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยวิธีการพัฒนา
ความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วนเพราะใน
หลายกรณีประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ ทางออกที่ควรเป็น คือ การเสริมสร้างพลัง
อำนาจ

3. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนตั้งแต่แรกเริ่มว่ามีปัญหา
สาเหตุของปัญหา การแก้ปัญหาด้วยการคิดจะทำโครงการอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน
โดยใช้ประโยชน์จากแรงงาน ทรัพยากรจากท้องถิ่นอย่างเต็มที่

4. การผสมผสานแผนงานและ โครงการของทางราชการ ด้วยการพัฒนาความรู้ทักษะ
ความสามารถของประชาชน และคุณภาพของเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนสนอง
ประโยชน์ประชาชนได้ถูกต้องตามกาลเวลาและสถานที่

สรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม แบ่งได้หลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะนั้นจะแบ่ง
ออกเป็นขั้นตอน เพื่อแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การเข้าไปมีส่วน

ร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นควรมีความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา และต้องมีการยอมรับอย่างเปิดเผยจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วม มีหลายรูปแบบทั้งทางบุคคล ทางผลงาน ทางภาระงาน หรือทางการเป็น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ (2544 : 75) ได้จำแนกรูปแบบตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน กลุ่มต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการกลุ่ม ชุมชน กรรมการกลุ่มเลี้ยงไหม คณะกรรมการหมู่บ้าน
3. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open - Participation) โดยผ่านผู้แทนไม่ใช่องค์กรของประชาชน (Non - Representative Organization) เช่น สถาบันหน่วยงานที่เชิญชวนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

สุรพล พุดคำ (2544 : 62) กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากบุคลากร สามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

- 1.1 การมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล
- 1.2 การมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ
- 1.3 การให้พนักงานทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานมีส่วนร่วม

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากผลงาน สามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

- 2.1 การให้คำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน
- 2.2 การเข้าร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน
- 2.3 การเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน
- 2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาภาระงาน สามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมนอกเหนือภาระงานที่ตนรับผิดชอบ

3.2 การมีส่วนร่วมในขอบเขตภาระงานที่ตนรับผิดชอบ

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1977 : 72 ; อ้างถึงใน อันวา แดงโกเมน. 2550 :16) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ(Decision Making) ประกอบด้วย การเริ่มตัดสินใจดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย ผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

สยาม ภูหนองโอง (2553 : 29) กล่าวว่า รูปแบบนั้นควรแบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนออกเป็น

1. การค้นหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา

2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ติดตามและประเมินผล ประการสำคัญต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมการพัฒนาคตามแผน

4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วม พอสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและจุดประสงค์ของงานที่ดำเนินการ ต้องมีการวางแผน มีการดำเนินกิจกรรม ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคล หรือองค์กรหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นอาจจะเป็นการมีส่วนร่วมทางตรง มีส่วนร่วมทางอ้อม มีส่วนร่วมแบบชายขอบ คือมีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมเป็นบางส่วน หรือมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของงานนั้นประสบผลสำเร็จ และเมื่อดำเนินกิจกรรมแล้วก็จะต้องประเมินผลของงานต่าง ๆ นั้นด้วย

กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ในกระบวนการเกิดการพัฒนา ผู้ที่เป็นปัจจัยหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาได้ คือ ประชาชน หากประชาชนไม่ให้ความสนใจรับรู้หรือก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

นั่นก็ถือได้ว่าการพัฒนานั้นไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงศึกษากระบวนการหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543 : 149-163) ได้จำแนกลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมไว้หลายแบบโดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกัน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

โกวิทย์ พวงงาม และชอบ เข้มกลัด (2544 : 29-30) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชนประการหนึ่งอยู่ที่การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน โดยอาศัยวิธีการตามแบบประชาธิปไตย วิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ทุกคนได้ทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ มีความรับผิดชอบเต็มที่ในงานนั้น เป็นการทำงานร่วมกันโดยบรรยากาศและขั้นตอนต่อเนื่อง ดังนี้

1. คิดร่วมกัน (Group Thinking) ในการทำงานร่วมกันจะต้องมีการแสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะพยายามทำงานให้ได้ผลดีที่สุด แต่ความคิดเห็นนั้นต้องไม่เป็นการผูกขาดของคนหนึ่งคนเดียว แต่เพียงผู้เดียว โดยต้องเสนอให้เป็นที่รับทราบกัน และตกลงยินยอมกันด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่เป็นการสั่งการ นอกจากนี้ ต้องเข้าใจร่วมกันว่าความคิดที่ได้จากการประชุมปรึกษาหารือ ตกลงร่วมกันแล้ว จะต้องยอมรับว่าเป็นความคิดร่วมกันไม่ใช่คนใดคนหนึ่งทุกคน ทุกคนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในงานนั้นมากขึ้น

2. การอภิปรายร่วมกัน (Group Discussion) การทำงานร่วมกันจะต้องมีการประชุมหารือกันจะต้องมีการแสดงความคิดเห็นอาจจะถูกใจและไม่ถูกใจเพื่อนสมาชิกด้วยกันแต่ก็ต้องยอมรับว่านั่นเป็นวิธีการของประชาธิปไตยที่จะต้องเป็นไปเช่นนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อยุติที่ดีที่สุดร่วมกัน

3. วางแผนร่วมกัน (Group Planning) การที่จะทำงานใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะทำคนเดียวหรือทำงานร่วมกันหลายคน ถ้าเป็นการทำงานที่ดีแล้วจะต้องมีการวางแผนร่วมกันเพื่อให้ทุกคนที่ร่วมงานได้มีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น และรับรู้แผนนั้น โดยตลอด

4. ตัดสินปัญหาาร่วมกัน (Group Decision) การทำงานต้องประสบปัญหาเสมอจึงต้องมีการแก้ปัญหา และในบางครั้งต้องตัดสินใจว่าจะทำอะไรให้ดีที่สุด การตัดสินใจของ คนไทยชอบตัดสินใจคนเดียวและบางทีระเบียบแบบแผนก็มีมาก ซึ่งยอมให้มีการตัดสินใจได้เฉพาะผู้มีอำนาจเท่านั้น แต่การทำงานในลักษณะประชาธิปไตยหากมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจเพราะเป็นการตัดสินใจที่รอบคอบที่สุด และ ทุกคนจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อการ ได้ตัดสินใจ

5. ทำงานร่วมกัน (Group Action) เป็นอีกนัยหนึ่งที่ควรเข้าใจ ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในงานไม่ว่ามากก็น้อย อย่าทำงานในลักษณะของนายกับบ่าวหรือผู้บังคับบัญชาเกินไป จะทำให้บรรยากาศไม่เป็นกันเอง

6. ประเมินร่วมกัน (Group Evaluation) การประเมินผลทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อรับรู้ร่วมกันถึงผลดีและผลเสีย ถ้าได้ทราบผลเสียก็จะได้ทราบรายละเอียดว่า อะไรเสียเสียอย่างไร และจะต้องปรึกษากันว่าจะหาทางแก้ไขต่อไปอย่างไร จะไม่มีการโทษกัน เพราะทุกคนได้มีส่วนร่วมกัน โดยมาตลอด จึงต้องรับผิดชอบร่วมกัน

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2523 : 272-273 ; อ้างถึงใน ไพฑูรย์ อินทพิบูลย์. 2550 : 14) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการในการลงทุนและปฏิบัติ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546 : 205 ; อ้างถึงใน เพ็ญญา อุดมสมุทร. 2552 :16) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมว่าควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวบรวมอภิปราย และแสดงความคิดเห็น เพื่อการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือการเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

จากแนวคิดดังกล่าว อาจสรุปการมีส่วนร่วมได้ว่า กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้อธิบายขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนในกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

วิธีวัดการมีส่วนร่วม

ในการวัดการมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้โดยจำแนกระดับของการมีส่วนร่วม โดยมีผู้จำแนกการวัดการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ สรุปได้ ดังนี้

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2543 : 3) กล่าวว่า เรื่องการวัดทัศนคติ คือการสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นที่อยู่ด้วยกันหลายวิธีแต่วิธีที่แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัด ออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal Appearing Intervals)

2. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของข้อคิดเห็น

3. วิธีจำแนกแบบ เอส ดี สเกล S-D Scale (Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar Adjective) เช่น ดี-เลว, ชัยน-ชี้เกียจ เป็นต้น

4. วิธีวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็น ที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5

หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับการให้คะแนน Positive หรือทาง Negative

บัทซอร์ แก้วส่อง (2531 : 39 ; อ้างถึงใน อันวา แดงโกเมน. 2550 : 21) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย
2. การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้
3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลกระทบอันอาจเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมต่อสังคมหรือบุคคลก็ตาม
5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

แกสเปอร์สัน และ เบร์ชิบาร์ท (Kasperson & Brecibart. 1985 : 44 ; อ้างถึงใน เพ็ญญา อุดมสมุทร. 2552 : 17) ได้เสนอมาตรวัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. การกระทำโดยแต่ละบุคคล มิใช่เป็นการกระทำโดยกลุ่ม การแสดงออกของบุคคลในกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะแสดงถึงค่านิยม หรือการรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กริยาที่ถือว่าการมีส่วนร่วม คือ กริยาที่บุคคลแสดงต่อผลของการกระทำนั้น โดยตรง
2. ความถี่ของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยรวมกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนาน มีความผูกพันและแรงจูงใจในการกระทำ
3. คุณภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาจากผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ยอมรับความคิดเห็น และมีการประเมินผล

จากแนวความคิด ดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดการมีส่วนร่วมของบุคคล มีได้หลายวิธี แต่ก็มีวิธีที่ง่ายและประหยัดเวลา และเป็นที่ยอมรับ คือวิธีแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ และการวัดระดับความคิดเห็นอาจจะแบ่งออกเป็น สูง ต่ำ มาก น้อย หรือจัดอันดับเป็น มีคำตอบให้เลือก ตามความคิดเห็นที่ชอบ เช่น ทำการวัดจากขั้นตอนของการมีส่วนร่วม คือ วัดจากที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผล

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การที่ทุกคนในทีมงานได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ย่อมเกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน และต่องาน มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานทำให้ผลงานสำเร็จด้วยดี ทีมงานมีคุณภาพ

สมยศ นาวิการ (2545 : 54) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญดีขึ้น ลดการขาดงาน และลดความสูญเสียต่างๆ ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ได้ดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีมากกว่า
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารมีความราบรื่นมากขึ้น
3. ความผูกพันของสมาชิกต่อองค์กรมีมากขึ้น
4. มีความไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
5. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพที่ดีขึ้น
7. การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น
8. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพทำได้ง่าย

พีรพล ไตรทศาวิตย์ (2544 : 46-47 ; อ้างถึงใน สุริยัน ปันชัย. 2552 : 30-31) กล่าวถึงการมีความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1. ด้านการรับข้อมูลข่าวสาร สิทธิได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือข่าวสารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการท้องถิ่น (มาตรา 58) มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน

ท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 59)

2. ด้านพิจารณาการปฏิบัติราชการทางปกครอง สิทธิมีส่วนในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 60)

3. ด้านการกำหนดนโยบาย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบอำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76)

4. ด้านการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ฯลฯ (มาตรา 79)

5. ด้านการคัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา 385 วรรค 2)

6. ด้านการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงาน ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มาลงคะแนนเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ตามกฎหมายบัญญัติ (มาตรา 286)

7. ด้านการออกกฎหมาย ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อต่อสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติได้ (มาตรา 287) กรอบแนวคิด ธรรมนูญตำบลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่มีในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวทางแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ถูกต้อง เพื่อปรับปรุงระบบการตัดสินใจ ทั้งการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชนให้รวดเร็ว ชัดเจน และเป็นธรรมเพื่อขยายโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงาน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของส่วนรวม และเพื่อจัดการทุจริตประพฤติมิชอบโดยหลักการมีส่วนร่วม

สรุป ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ทำให้การบริหารงาน การปฏิบัติงานในทุก ๆ กิจกรรมดำเนินไปด้วยดี เป็นทั้งประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม ทำให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างองค์กรและชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะ ถือเป็นภารกิจทางสังคมของรัฐที่จะต้องจัดให้มี และให้บริการอย่างทั่วถึง เป็นหน้าที่สำคัญในการบริหารภาครัฐ ที่จะต้องทำโดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนผู้รับบริการ โดยตรง หน่วยงานภาครัฐผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการส่งต่อบริการ ให้แก่ประชาชนผู้รับบริการซึ่งความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการนั้นจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ

ความหมายของบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะตรงกับภาษาอังกฤษว่า Public Service Delivery และ ได้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่มนุษย์มารวมกันอยู่เป็นประเทศ แต่ละประเทศก็มีลักษณะของบริการสาธารณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นส่วนใหญ่จะมาจากฝ่ายปกครอง และอาจจะถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานของภาครัฐ โดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน โดยตรง โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการส่งต่อบริการให้แก่ผู้รับบริการ มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการที่ขอนำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

สมิต สัจฉกร (2543 : 25) ได้ให้ความหมายว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่เปี่ยมไปด้วยความช่วยเหลือหรือการดำเนินการที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น การบริการสาธารณะจึงเป็นการปฏิบัติงานที่กระทำหรือติดต่อ และเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ การให้บริการต่าง ๆ ได้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง ทั้งด้วยความพยายามใด ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายในการทำให้คนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือเช่นเดียวกับการอำนวยความสะดวก เป็นการให้บริการแบบหนึ่งที่สนองต่อความต้องการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ

มานิตย์ จุมปา (2547 : 76-77) ได้ให้ความหมายว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่ฝ่ายปกครองได้กระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น การคมนาคม การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2555 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดย

ร่วมเป็นการให้บริการแก่ประชาชนหรือการดำเนินการอื่นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งการให้บริการสาธารณะจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ เป็นกิจกรรมที่นิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ดำเนินการหรือมอบให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ และเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการให้บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน โดยร่วมเป็นการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชน มีหน้าที่การส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน

ความสำคัญของการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลและข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งได้มีการพัฒนาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตามแนวคิดเสรีนิยม ภารกิจของรัฐแต่เดิมมุ่งเน้นในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ จึงต้องหันมาเน้นที่การให้การบริการสาธารณะแก่ประชาชนควบคู่ไปด้วย ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

ช्योंนันต์ สมุทวณิช (2546 : 178) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริการสาธารณะว่าเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เน้นระบบความรับผิดชอบต่อสาธารณะเน้นการมีจริยธรรม มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 40) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการบริการสาธารณะ 3 ประการคือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง การบริการสาธารณะนั้นไม่ว่าจะเป็นประเภทใด จะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองในฐานะที่เป็นผู้อำนาจการจัดทำเองหรือในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมดูแลให้ผู้อื่นจัดทำเสมอ บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองจัดทำเอง เช่น การให้สัมปทานกิจการสาธารณูปโภคแก่เอกชนรับไปจัดทำ เป็นต้น

2. การบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆคือ

- 2.1 ความต้องการที่จะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 2.2 ความต้องการที่จะได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต

ฉะนั้น การบริการสาธารณะจึงต้องจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการดังกล่าวนี้ เพราะเป็นกิจการที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะโดยตรง

2.3 การจัดระเบียบและวิธีการจัดทำบริการสาธารณะย่อมจะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ โดยบทกฎหมายผู้ใดจะถือว่าทำให้เสียหายหรือเสียหายอย่างไรไม่ได้เพราะต้องการจัดทำบริการสาธารณะจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ เช่น รัฐบาลอาจจะมีนโยบายสนับสนุนให้มีการค้นคว้าด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและพลังงานขึ้น เป็นต้น

3. บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอ โดยไม่มีการหยุดชะงัก เพราะบริการสาธารณะเป็นกิจการที่จำเป็นอย่างยิ่งแก่ประชาชน หากหยุดชะงักด้วยประการใดๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อนและความเสียหาย ด้วยเหตุนี้บริการสาธารณะที่จัดทำเป็นราชการจึงยึดหลักสำคัญว่า จะต้องทำให้ติดต่อกันโดยสม่ำเสมอเป็นนิจ เพราะความต้องการของประชาชนย่อมมีอยู่ตลอดเวลา หากมีผู้ใดมาทำให้บริการสาธารณะต้องหยุดชะงักลง ฝ่ายปกครองก็มีอำนาจที่จะปราบปรามได้ สำหรับข้าราชการเพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐนัดหยุดงานอย่างเดียวกับลูกจ้างของเอกชน โดยถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

ประยูร กาญจนกุล (2549 : 199-121) ได้กล่าวถึง การให้บริการสาธารณะมี 5 ประการที่สำคัญ ดังนี้

1. บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมอยู่ในการอำนาจการ หรือในความควบคุมของรัฐ
2. บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน
3. การจัดระเบียบและวิธีดำเนินการบริการสาธารณะย่อมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นแห่งกาลสมัย

4. บริการสาธารณะต้องจัดดำเนินการอยู่เป็นนิจ และโดยสม่ำเสมอ ไม่มีการหยุดชะงัก
5. เอกชนย่อมมีสิทธิที่ได้รับประโยชน์จากการบริหารสาธารณะเท่าเทียมกัน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริการประชาชนในระบบราชการ เพราะระบบราชการจะเป็นกลไกของรัฐที่จะแปรนโยบายของรัฐ ไปสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งมีประชาชนเป็นผู้ได้รับผลการปฏิบัตินั้น การที่ผู้รับผลจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับการให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

ลักษณะของการบริการสาธารณะที่ดี

การบริการสาธารณะเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลและสิ่งทีบุคคลได้กระทำขึ้น การบริการสาธารณะเป็นความรับผิดชอบของทุกคน และสามารถแบ่งความรับผิดชอบไปในงานแต่ละด้าน ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการบริการสาธารณะ ดังนี้

สมิต สัจฉกร (2542 : 174-175) กล่าวว่า ธุรกิจหลายแห่งประสบความสำเร็จในการให้บริการ เพราะผู้บริหารมีหลักการให้บริการ กำหนดไว้เป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติของพนักงานเพื่อให้พนักงานยึดถือเป็นนโยบาย ทั้งนี้ พนักงานทุกคนและทุกระดับของกิจการถือเป็นแนวปฏิบัติ 3 ประการ ได้แก่

1. ลูกค้าต้องมาก่อนเสมอ หมายถึง คำนึงถึงลูกค้าก่อนสิ่งอื่นใด
2. ลูกค้าถูกเสมอ ไม่ว่าลูกค้าจะพูดจะอย่างไร ต้องไม่ได้แย้งเพื่อยืนยันว่าลูกค้าผิด
3. ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกอบอุ่น สบายใจจากหลักเกณฑ์

ดังกล่าว ถือเป็นแนวทางการดำเนินการสำหรับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการให้บริการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความสำเร็จต่อองค์กรนั้น ๆ การให้บริการเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพ อุปนิสัยและอารมณ์แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและแต่ละสถานการณ์ จึงมีการประพฤติปฏิบัติที่หลากหลายออกไป แต่อย่างไรก็ตามการบริการที่ดีอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป มีดังนี้

3.1 ทำด้วยความเต็มใจ: การบริการเป็นเรื่องของจิตใจ ถ้ามีความรักในงานบริการ ก็จะทำทุกสิ่งทุกอย่างในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ผลของการกระทำก็มักจะเกิดขึ้นด้วยดี

3.2 ทำด้วยความรวดเร็ว: ผู้รับบริการส่วนใหญ่อยู่ในอาคารปรับอากาศจึงต้องการความช่วยเหลือที่ทันอกทันใจ การแสดงออกอย่างสุภาพในการให้บริการจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้รับบริการมีความสุขและความพอใจ

3.3 ทำถูกต้อง: ดังได้กล่าวไว้ในหลักของการให้บริการว่า การให้บริการที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะเป็นการสนองตอบความต้องการและทำความพอใจให้แก่ผู้รับบริการอย่างชัดเจน การบริการที่ดีจึงต้องเน้นการทำให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ

3.4 ทำอย่างเท่าเทียมกัน: คนส่วนมากต้องการสิทธิพิเศษ และเรียกร้องที่จะรับบริการที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่น หากเราแสดงออกให้คนต่าง ๆ เห็นว่าเราให้บริการเป็นพิเศษแก่บางคนก็เท่ากับเราไม่ให้บริการอย่างเป็นธรรม เป็นการสร้างความพอใจให้แก่คนเพียงคนเดียว แต่ทำความไม่พอใจให้แก่คนอื่นอีกจำนวนมาก

3.5 ทำให้เกิดความชื่นใจ: การบริการที่ดีจะต้องทำให้ผู้รับบริการมีความสุข ซึ่งทุกคนต่างตระหนักดีว่า เมื่อใดที่ผู้ให้บริการสนองตอบความต้องการให้ความช่วยเหลืออย่างดีก็ จะเกิดความปิติ ดังนั้นผู้ให้บริการจึงต้องพยายามให้ความช่วยเหลือจนผู้รับบริการชื่นใจ

วิฑูรย์ สิมะ โชคดี (2514 : 254 ; อ้างถึงใน เศรษฐชัย จตุชัย. 2547 : 21) ได้กล่าวถึง ลักษณะงานบริการสาธารณะไว้ดังนี้

1. งานบริการเป็นงานที่มีการผลิตและการบริโภคเกิดขึ้นพร้อมกัน คือ ไม่อาจกำหนดความต้องการแน่นอนได้ ขึ้นอยู่กับผู้ใช้บริการว่าต้องการเมื่อใด และต้องการอะไร

2. งานบริการเป็นงานที่ไม่อาจกำหนดปริมาณงานล่วงหน้าได้ การมาใช้บริการหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้ใช้บริการ การกำหนดปริมาณงานล่วงหน้าจึงไม่อาจทำได้ นอกจากการคาดคะเนความน่าจะเป็นเท่านั้น

3. งานบริการเป็นงานที่ไม่มีตัวสินค้า ไม่มีผลผลิต สิ่งที่ใช้บริการจะได้รับคือ ความพึงพอใจ ความรู้สึกคุ้มค่าที่มาใช้บริการ ดังนั้น คุณภาพของงานจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

4. งานบริการเป็นงานที่ต้องการการตอบสนองในทันที ผู้ใช้บริการให้ลงมือปฏิบัติในทันที ดังนั้น ผู้ให้บริการจะต้องพร้อมที่จะสนองตลอดเวลา และเมื่อวัน เวลา ใด ก็จะต้องตรงตามกำหนด

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะการให้บริการสาธารณะที่ดี คือ การตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการที่สร้างความประทับใจ ที่รับบริการทั้ง ด้านเวลา สถานที่ ความเสมอภาคในการตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้รับบริการ ความปลอดภัยของผู้รับบริการ

หลักการบริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลและสิ่งทีบุคคลได้กระทำขึ้น การบริการสาธารณะเป็นความรับผิดชอบของทุกคน และสามารถแบ่งความรับผิดชอบไปในงานแต่ละด้านอาจแยกพิจารณาหลักของการบริการออก ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 11-14) ได้เสนอหลักการบริการสาธารณะแบบครบวงจรหรือการพัฒนาการให้บริการสาธารณะในเชิงรุกว่า จะต้องเป็นไปตามหลักการซึ่งอาจเรียกง่าย ๆ ว่าหลัก Package Service ดังนี้

1. ยึดการตอบสนองความต้องการจำเป็นของประชาชนเป็นเป้าหมายการบริการของรัฐ ในเชิงรับจะเน้นการให้บริการตามระเบียบแบบแผน และมีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ
2. ข้าราชการมีทัศนคติว่าการให้บริการจะเริ่มต้นก็ต่อเมื่อมีผู้มาติดต่อขอรับบริการ มากกว่าที่มองว่าตนมีหน้าที่จะต้องจัดบริการให้แก่ราษฎรตามสิทธิประโยชน์ที่เขาควรจะได้รับ
3. การกำหนดระเบียบปฏิบัติและการใช้ดุลยพินิจของข้าราชการมักเป็นไปเพื่อสงวนอำนาจในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงาน หรือป้องกันตัวข้าราชการเอง มีลักษณะที่เน้นการควบคุม มากกว่าการส่งเสริม การติดต่อราชการจึงต้องใช้เอกสารหลักฐานต่างๆ เป็นจำนวนมาก และต้องผ่านการตัดสินใจหลายขั้นตอน ซึ่งบางครั้งเกินกว่าความจำเป็น

4. จากการศึกษาที่ข้าราชการมองว่าคนมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจ และมีกฎระเบียบเป็นเครื่องมือที่จะปกป้องการใช้ดุลยพินิจของคนทำให้ข้าราชการจำนวนไม่น้อยมีทัศนคติในลักษณะของเจ้าขุนมูลนายในฐานะที่คนมีอำนาจที่จะบันดาลผลได้ผลเสียแก่ประชาชนการดำเนินความสัมพันธ์จึงเป็นไปในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกัน และนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น ความไม่เต็มใจที่จะให้บริการ รู้สึกไม่พอใจเมื่อราษฎรแสดงความเห็นได้แย้ง เป็นต้น

สมิต สัจฉกร (2542 : 173-174) ได้กล่าวถึงหลักการให้บริการสาธารณะไว้ว่า การให้บริการสาธารณะเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นนั้น ต้องมีหลักยึดถือปฏิบัติ มิใช่ว่าการให้ความช่วยเหลือ หรือการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นจะเป็นไปตามใจของเรา ผู้ซึ่งเป็นผู้ให้บริการสาธารณะ โดยทั่วไป หลักการให้บริการสาธารณะมีข้อควรคำนึง ดังนี้

1. สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ

การให้บริการต้องคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นหลักจะต้องนำความต้องการของผู้รับบริการมาเป็นข้อกำหนดในการให้บริการ แม้ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือที่เราเห็นว่าดีและเหมาะสมแก่ผู้รับบริการเพียงใด แต่ถ้าผู้รับบริการไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ การบริการนั้นก็อาจจะไร้ค่า

2. ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ

คุณภาพถือความพอใจของลูกค้าเป็นหลักเบื้องต้น เพราะฉะนั้นการบริการจะต้องมุ่งให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ และถือเป็นหลักสำคัญในการประเมินผลการให้บริการ ไม่ว่าเราจะตั้งใจให้บริการมากมายเพียงใด แต่ก็ยังเป็นเพียงด้านปริมาณ แต่คุณภาพของบริการวัดได้ด้วยความพอใจของลูกค้า

3. ปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน

การให้บริการซึ่งจะสนองตอบความต้องการและความพอใจของผู้รับบริการที่เห็นได้ชัดคือการปฏิบัติที่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วน เพราะหากมีข้อผิดพลาดขาดตกบกพร่องแล้วก็ยากที่จะทำให้ลูกค้าพอใจ แม้จะมีคำขอโทษขอภัยก็ได้รับเพียงความเมตตา

4. เหมาะสมแก่สถานการณ์

การให้บริการที่รวดเร็ว ส่งสินค้าหรือให้บริการตรงตามกำหนดเวลาเป็นสิ่งสำคัญความล่าช้าไม่ทันกำหนด ทำให้เป็นการบริการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ นอกจากการส่งสินค้าทันกำหนดเวลาแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงความเร่งรีบของลูกค้าและสนองตอบให้รวดเร็วก่อนกำหนดด้วย

5. ไม่ก่อผลเสียหายแก่บุคคลอื่น ๆ

การให้บริการในลักษณะใดก็ตาม จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ รอบด้าน จะมุ่งแต่

ประโยชน์ที่จะเกิดแก่ลูกค้าและฝ่ายเราเท่านั้น ไม่เป็นการเพียงพอ จะต้องคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงควรยึดหลักในการให้บริการว่าจะระมัดระวังไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นๆ ด้วย

พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2545 : 363-364) กล่าวถึงหลักการบริการสาธารณะที่ดีมีดังนี้

1. หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่ได้ผลลัพธ์สูง แต่ใช้ทรัพยากรน้อยและคุ้มค่า
2. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การให้บริการสาธารณะได้ครบตามขอบข่ายของอำนาจหน้าที่
3. หลักการตอบสนอง หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการสาธารณะของรัฐได้อย่างไม่จำกัด สามารถเลือกรับบริการได้สอดคล้องกับความพอใจ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการให้บริการที่ประชาชนร้องขอ อีกทั้งควรหาช่องทางหรือเพิ่ม โอกาสในการให้บริการประชาชนให้มากที่สุด
4. หลักความรวดเร็ว หมายถึง การลดขั้นตอนให้น้อยที่สุด งานใดที่ทำได้ทันทีควรจะทำได้ถ้าไม่สามารถทำได้ทันทีควรกำหนดระยะเวลาและควรทำให้เร็วที่สุด
5. หลักความสอดคล้อง หมายถึง การจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของปัจเจกบุคคลและสภาพสังคม
6. หลักความเชื่อถือไว้วางใจ หมายถึง การทำให้ประชาชนมีความศรัทธาในหน่วยงานของรัฐ ได้รับความพึงพอใจในบริการสาธารณะ
7. หลักมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใสเป็นมิตร เอื้ออาทรต่อผู้รับบริการ มีความใส่ใจ สนใจเข้าใจปัญหาและให้ความประทับใจมีความสุขหลังจากรับบริการ
8. หลักการให้เกียรติการยอมรับ หมายถึง การให้ความสำคัญ ไม่เลือกปฏิบัติ ต้อนรับด้วยความสุภาพ ไม่ดูถูกเหยียดหยามประชาชน ไม่ใช่อำนาจข่มขู่
9. หลักความเต็มใจ หมายถึง ทำทุกอย่างด้วยใจ ไม่แค้นใจหรือเสแสร้ง พยายามสร้างจิตใจในการบริการ
10. หลักการแข่งขัน หมายถึง การพัฒนาหน่วยงานที่ทำให้มีการบริการที่ดีกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ในประเภทเดียวกันและให้ประชาชนอยากมาใช้บริการอีก
11. หลักความกระฉับกระเฉง หมายถึง การตื่นตัวในการทำงานมีความกระตือรือร้น

12. หลักภาพพจน์ที่ดี หมายถึง การที่ประชาชนมีความมั่นใจในการรับบริการ ยอมรับ การบริการและรับรู้หน่วยงานในทางที่ดี ทั้งนี้การที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีนั้น จะต้องอาศัย องค์ประกอบของหลักการบริการดังกล่าวได้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจและประทับใจ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริการสาธารณะ จะเป็นการกิจหลักของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมีข้าราชการเป็นตัวเชื่อมในการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน เหล่าข้าราชการจึงต้องตระหนักว่าตนคือผู้ให้บริการ เป็นผู้รับ ใช้ของประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติและต้องบริการอย่างเท่าเทียมกันด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง ยึดหลักในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วย การบริการที่ดีย่อมส่งผลให้ผู้ที่มารับบริการ เกิดความพึงพอใจ และสิ่งนั้นก็คือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการบริการสาธารณะ

องค์ประกอบของการบริการสาธารณะ

ในการให้บริการสาธารณะเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือการดำเนินการเพื่อประโยชน์ ของผู้อื่น ซึ่งได้มีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการบริการสาธารณะ ดังนี้

อนุพันธ์ วิสุวรรณ (2539 : 23-24) กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะมี 4 องค์ประกอบที่ สำคัญ คือ

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือทรัพยากรอันได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
2. กิจกรรม (Activities) หรือกระบวนการ (Process) ซึ่งหมายถึง วิธีการที่จะใช้ ทรัพยากร
3. ผล (Results) หรือผลผลิต (Outputs) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้ ทรัพยากร
4. ความคิดเห็น (Opinions) ต่อ ผลกระทบ (Impacts) ซึ่งหมายถึง ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับ

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ (2540 : 38) มีความเห็นว่า การให้บริการสาธารณะจะต้องประกอบ ไปด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ หน่วยงานที่ให้บริการ (Service Delivery Agency) บริการ (The Service) ซึ่งเป็นประโยชน์ที่หน่วยงานที่ให้บริการได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับบริการ (The Service Recipient) โดยประโยชน์หรือคุณค่าของบริการที่ได้รับนั้นผู้รับบริการจะตระหนักไว้ในจิตใจ ซึ่ง อาจสามารถวัดออกมาในรูปของทัศนคติก็ได้

เทพศักดิ์ บุญรัตนพันธ์ (2540 : 13) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า การที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่ง อาจเป็นของรัฐหรือเอกชนที่มีหน้าที่ในการส่งต่อการบริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน คือ

1. สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ
2. ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร
3. กระบวนการและกิจกรรม
4. ผลผลิตหรือตัวบริการ
5. ช่องทางการให้บริการ
6. ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่างานบริการที่ดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ แต่สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนเป็นบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ ที่เป็นผู้ประสานและให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เกิดความสะดวกและพึงพอใจ

การประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะ

การประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะ เป็นวิธีการทดสอบการบริการสาธารณะให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และรักษาระดับการปฏิบัติที่มีการบริการที่ดีไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวม

สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2547 : 4-5) ได้กล่าวถึงการประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะว่า วิธีการทดสอบการบริการสาธารณะที่ดีก็คือ การดูความสามารถในการจัดองค์กรและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และรักษาระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิผลไว้ได้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าประสิทธิผล คือสิ่งที่เป็นเครื่องตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์กรประสบความสำเร็จเพียงใด และสำหรับนักสังคมศาสตร์แล้ว ประสิทธิภาพมักหมายถึงความถึงคุณภาพของชีวิตการทำงานในขณะที่ด้านภาคเอกชนจะมองประสิทธิผลขององค์กรว่าวัดจากผลกำไร แต่ในการบริหารภาครัฐซึ่งมิได้มีเป้าหมายเพื่อสร้างกำไร แต่เพื่อการให้บริการกับประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น ประสิทธิภาพขององค์กรของรัฐจึงมักต้องคำนึงถึงการบรรลุถึงเป้าหมายที่องค์การของรัฐนั้น ๆ ได้ตั้งไว้ รวมทั้งความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวมได้ด้วย หรือเรียกว่าคุณภาพองค์กรของรัฐนั่นเอง ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงการประเมินคุณภาพขององค์กรของรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งการตัดสินว่าหน่วยงานของรัฐนั้นประสบความสำเร็จในการจัดการงานเพียงใดนั้น ต้องพิจารณา 2 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของการบรรลุเป้าหมาย คือ การวัดประสิทธิผลขององค์กรที่การบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้แล้ว ซึ่งอาจจะพิจารณาจากตัวเลขหรือสถิติ เช่น อัตราการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ โดยในส่วนของ การป้องกันก็เป็นการควบคุม

อัตราการผลิตของคดีอาญาไม่ให้เกิดกว่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ส่วนในการปราบปรามก็คือการเพิ่มผลการจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้จำนวนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดประการหนึ่งในการวัดความสำเร็จของตำรวจ

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ความพึงพอใจของผู้รับบริการ คือ การประเมินจากความรู้สึกพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับการบริการจากหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ การให้บริการสาธารณะสามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนได้หรือไม่ มีความเสมอภาคในการให้บริการหรือไม่ ถึงแม้ว่าตำรวจจะสามารถปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้บรรลุเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทยได้ แต่นั่นมีอาจสรุปได้ว่าประชาชนจะมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

การบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพนับเป็นนโยบายอันสำคัญของท้องถิ่นประการหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนมีความนิยมชมชอบ มีความเห็นสอดคล้องในนโยบาย และสนับสนุนผู้บริหารท้องถิ่นอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ เป็นการดึงเอาประชาชนเข้ามาเป็นพวก อันเป็นการสร้างรากฐานในระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศได้ ทั้งในทางการเมืองและการปกครองแล้ว ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการลดภาระทางสังคมเศรษฐกิจ การปกครอง และการเมือง ซึ่งรัฐบาลกลางไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ด้วยสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่งมีขีดจำกัดและความต้องการไม่เหมือนกัน ดังนั้น การให้ประชาชนผู้อยู่ในท้องถิ่นนั่นเองได้มีโอกาสเข้ามาปกครองและบริหารงานของประเทศด้วยตนเอง เพื่อให้การบริการดำเนินไปได้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และตรงตามความประสงค์ของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน

การดำเนินงาน เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร และเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายนั้นสิ่งสำคัญ คือ บุคคลที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ จะต้องมีความสามารถในการดำเนินงานนั้นได้เป็นอย่างดี โดยองค์กรต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบจึงทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

ความหมายของการดำเนินงาน

การดำเนินงานนี้ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้แตกต่างกัน ออกไปสุดแท้แต่จะเน้นที่จุดใดเป็นสำคัญ และจะให้มีความขอบเขตครอบคลุมกว้างแค่ไหน ซึ่งที่สำคัญและน่าสนใจ มีนักวิชาการหลายท่านให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

จตุรงค์ มหิทธิโชติ (2541 : 15) อธิบายว่า การดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์การ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นและ

ก่อให้เกิดความพึงพอใจจากผลการกระทำนั้น ซึ่งการบริการที่ดีจะเป็นการกระทำที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่แสดงเจตจำนงให้ได้ตรงกับสิ่งที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ พร้อมทั้งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกดี และประทับใจในสิ่งที่ได้รับในเวลาเดียวกัน ในความหมายนั้น จะครอบคลุมการบริการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการบริการทั่วไปหรือบริการเชิงพาณิชย์

ยิวาธรรม วรรณวาณิชย์ (2542 : 15) กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง บุคคลหนึ่งปฏิบัติด้วย “การให้” แก่บุคคลหนึ่งหรืออีกหลาย ๆ คน เพื่อตอบสนองความประสงค์ในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และอย่างมีอัธยาศัย สร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับ

นันทิยา ชุมช่วย (2542 : 17) ให้ความหมายของการดำเนินงานว่า หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมการทำงาน การแสดงออกในหน้าที่บางสิ่งทีกระทำได้สำเร็จและเกิดผลของงาน

เสนาะ ดิเยาว์ (2543 : 1) ได้ให้ความหมายของการดำเนินงานว่า หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน และโดยอาศัยคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

สรุปความหมาย เกี่ยวกับการดำเนินงานที่กล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า การดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์การ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นและก่อให้เกิดความพึงพอใจจากผลการกระทำนั้น เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการดำเนินงาน

การดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นการบริการที่กระทำหรือติดต่อและเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ การให้บุคคลต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่งด้วยวิธีการหลากหลาย ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของความสำคัญไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2537 : 54) กล่าวว่า ในการที่จะดำเนินงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายนั้นสิ่งสำคัญ คือ บุคคลที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ จะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานนั้นได้เป็นอย่างดี องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยของการปฏิบัติงานที่ดีของแต่ละบุคคลในองค์กร นั่นคือความสามารถ จะเป็นเครื่องกำหนดสมรรถนะ (Capacity) ของบุคคลในการทำงานเพื่อองค์กรความสามารถเป็นอิทธิพลที่มีผลต่อลักษณะของตัวบุคคล ผลงานขององค์กรจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวบุคคลในองค์กร

ชลพรรษ ดีมา (2544: 22) กล่าวว่า การดำเนินงานเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายและสามารถสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจตลอดจนทัศนคติที่มีต่องานเป็นองค์ประกอบ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนี้สามารถประเมินผลได้แต่ต้องอาศัยระยะเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอน

ปทุมพร สุขอาสา (2546: 14) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์กรใดก็ตาม ถ้าจะให้ งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผล บุคคลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานนั้น ทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงานซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้นๆ รับผิดชอบไปปฏิบัติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อ ไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตาม มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไร อย่างไร

จากแนวคิด สรุปความสำคัญของการดำเนินงานได้ว่า ความสำคัญของการดำเนินงาน เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรมในการนำความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ตนมีต่องานมาประกอบเพื่อให้งานเกิดความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินงาน

การดำเนินงานจะให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้นั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหลาย ๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมตัดสินใจ วางแผนการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนงาน ร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการดำเนินงานซึ่งเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของการบริหาร มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายและสรุปไว้ดังนี้

กูลิก และเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1937 : 7; อ้างถึงใน อันวา แดงโกเมน. 2550 : 23-24) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ว่า กระบวนการบริหารหรือการดำเนินงานย่อประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. P = Planning หมายถึง การวางแผนงานซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน แผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิชาการและวิจารณ์ญาณ วินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุมีผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

2. O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์กร ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง แผนก โดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพของงานหรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่างก็ได้ นอกจากนี้ยังพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Control) หน่วยที่ปรึกษา (Staff) หรือบ้างก็เรียกเป็นหน่วยงานหลัก (Line) หน่วยแนะนำหรือที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วยเหลือหน่วยงานอนุกรม (Auxiliary) เป็นต้น

3. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม รวมถึงการที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย

4. D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการดำเนินการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการดำเนินงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) และการจูงใจ (Motivation) เป็นต้น

5. Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการดำเนินงาน เพราะเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงาน และเป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกระดับของงาน การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตนเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

6. R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานรวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย ความสำคัญของการรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริง

7. B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณต้องทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน

สารานุกรมเสรี (2555 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง PDCA หรือที่เรียกว่าวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรชูฮาร์ต (Shewhart Cycle) คือ วงจรการควบคุมคุณภาพการดำเนินงาน ดังนี้

1. Plan (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวางแผนการจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

2. Do (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วย การมีโครงสร้างรองรับ การดำเนินการ (เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคุณ) มีวิธีการดำเนินการ

(เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการเรียน การสอน มีการแสดงความจำนงขอรับ นักศึกษาไปยังทบวงมหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับในแต่ละปี)

3. Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน หมายถึง การประเมินแผน อาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการ ประเมินผลของ การดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถ ทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ อีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบ ประเมิน ที่ยุ่งยากซับซ้อน

4. Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการ ประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุงหรือ พัฒนาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าหน้าที่ในการดำเนินงาน หรือกระบวนการดำเนินงาน เป็นเรื่องของการพิจารณาถึงภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่มงานต่าง ๆ ที่ จะต้องปฏิบัติตนเป็นผู้บริหาร ที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีระเบียบสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ หน้าที่ของการดำเนินงานในองค์การประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุมบังคับบัญชา หรือนำเอาปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของขบวนการ ดำเนินงานเข้ามาศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

การดำเนินงาน เป็นการทำงานที่มีปัจจัยหลายประการเป็นองค์ประกอบที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ ทั้งกับเนื้อหาที่ทำและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ปัจจัยในการทำงาน ที่มีผลต่อตัวแปรทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น แรงจูงใจในการทำงาน ขวัญกำลังใจ ความต้องการลาออกจากงาน ความเครียด เป็นต้น

สมยศ นาวิการ (2524 : 35 ; อ้างถึงใน สุกัญญา สังข์เจริญ. 2548 : 13) ได้กล่าวถึง ปัจจัยในการทำงานที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน และความสำเร็จของการดำเนินงานไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำ สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา
2. แรงจูงใจในหน้าที่การทำงานที่ทำอยู่กล่าว คือ ในการปฏิบัติงานถ้าบุคคลมีแรงจูงใจ ในการทำงานย่อมได้ผลงานที่ดีกว่า
3. แรงจูงใจในการทำงานเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหลักและนโยบายในการดำเนินงานของ

องค์กรและระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

4. สภาพการทำงานที่ถูกต้องลักษณะ เช่น มีอากาศถ่ายเทดี มีแสงสว่างเพียงพอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานอย่างเพียงพอ

5. สุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน สภาพร่างกายและจิตใจมีผลเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติงาน หากมีปัญหาสุขภาพย่อมไม่สามารถทำงานให้เกิดผลดีได้

6. การให้บำเหน็จ รางวัล การเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้มาปฏิบัติงานย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเอาใจใส่ ขยันในการทำงาน

วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ (2552 : 132-134) ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานทางการดำเนินงาน มี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4 Ms ได้แก่

1. คน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมขององค์กรนั้นๆ มีความสำคัญต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานเป็นอย่างมาก

2. เงิน (Money) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้การบริหารงานอื่นๆ และช่วยให้ธุรกิจดำเนินไปราบรื่น

3. วัสดุสิ่งของ (Materials) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องใช้ เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งอาคารสถานที่

4. การจัดการ (Management) เป็นการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารงานที่วางไว้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน มีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเหตุจูงใจทำให้บุคคลพึงพอใจในการดำเนินงานจะประกอบไปด้วยแรงจูงใจในด้านผลตอบแทนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านจิตวิทยา

คุณค่าของการดำเนินงาน

การดำเนินงาน เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่มงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตนคำนึงถึงคุณค่าของการดำเนินงาน การดำเนินงานให้มีคุณค่ามีผู้กล่าวถึงคุณค่าของการดำเนินงาน ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 28-32 ; อ้างถึงใน อันวา แดงโกเมน. 2550 : 25) กล่าวถึงคุณค่าของการดำเนินงานนั้น ถ้าจะพิจารณากันแต่เพียงว่าเป็นการทำงานเพื่อให้งานเสร็จสิ้นไปแต่เพียงอย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ โดยเฉพาะในปัจจุบันอันเป็นยุคที่วิทยาการก้าวหน้า พลเมืองเพิ่มขึ้นและความต้องการของประชาชนก็เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การดำเนินงานจึงต้องคำนึงถึงคุณค่าของการดำเนินงานในด้านการประหยัดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเป็นธรรม ความซื่อสัตย์ ความรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่และทำให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน หรือลูกค้าผู้มาติดต่อ สรุปอธิบายความหมายได้ ดังนี้

1. คุณค่าในด้านการประหยัด (Economy) การประหยัดในที่นี้หาได้มีความหมายเพียง การที่จะระมัดระวังการจับจ่ายใช้สอยเงินของประชาชน คือ ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บมาเป็นรายได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนเป็นส่วนรวมเท่านั้น ไม่หากแต่จะต้องหมายรวมถึง การแสวงหาวิธีการที่จะใช้จ่ายเงินของทรัพย์สินของรัฐหรือขององค์การด้วยความพิถีพิถันรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลและมุ่งประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง นอกจากนั้นแล้วการบริหาร โดย ประหยัดนี้ก็คือ ทำอย่างไรจึงสามารถใช้เงินแต่น้อยให้ได้ผลลัพธ์สูงสุด เพราะในทางปฏิบัติปัจจุบัน นี้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณจำนวนมากในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้สอยมาใช้ในการบริหาร วิธีการที่จะใช้อุปกรณ์เหล่านี้ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า จัดว่าเป็นการประหยัดอันสำคัญยิ่ง อย่างหนึ่ง

2. คุณค่าในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพในที่นี้หมายถึงการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การทำงานที่ต้องการให้ได้รับประโยชน์ สูงสุดและการที่จะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็จะพิจารณาได้จากผลงาน

3. คุณค่าในด้านประสิทธิผล (Effectiveness) คำว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนี้ ฟัง ดูมีความหมายใกล้เคียงกันมากหากจะพิจารณาให้เจาะจงลงไปแล้ว ก็จะเห็นว่าประสิทธิผลนั้น หมายถึง การพิจารณาผลของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์ หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลักและ ความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพนี้อาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ประหยัด หรือไม่มี ประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการทำงานให้ได้ผลสูงสุด ส่วนประสิทธิผลเป็น เรื่องของการนำเอาผลงานที่สำเร็จดังที่คาดหวังไว้มาพิจารณา ดังนั้น งานที่มีประสิทธิผลจึงไม่ จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป เช่น สมมติว่าการทำบัตรประจำตัวประชาชนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปถึง 70 ปี ตั้งเป้าหมายว่าจะต้องทำให้สำเร็จได้ทั่วถึงทั้งประเทศภายในเวลา 5 ปี ในกรณีนี้ถ้าหากสำเร็จ งานจึงจะมีประสิทธิผล คือ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนจะสิ้นเปลือง งบประมาณสักเพียงใดก็เป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ด้านความไม่ประหยัดแต่มี ประสิทธิภาพ

4. คุณค่าในด้านความเป็นธรรม (Equity) ความเป็นธรรมในที่นี้ หมายถึง การบริหารงานด้วยความเป็นธรรมอย่างทั่วถึงและถ้วนหน้าปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง โดยไม่ เลือกแบ่งแยกชั้นวรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา คุณค่าในความเป็นธรรมนี้หากพิจารณาโดยลึกซึ้งแล้วก็จะ เห็นว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานนั่นเอง อย่างไรก็ตามความเป็นธรรมนี้ยังคง เป็นสิ่งที่ได้รับการพร่ำร้องไต่หา และบางครั้งก็เฝ้าคอยกันอยู่เสมอ จึงเป็นคุณธรรมที่นักบริหาร ทั้งหลายน่าจะช่วยกันผดุงความเป็นธรรมให้ดำรงอยู่ในมวลหมู่สังคมนุชนุษย์ต่อไป

5. คุณค่าในด้านความซื่อสัตย์และมีเกียรติ (Honest and Honour) ความจริงใจใน

การบริหารนี้เป็นที่ทราบกัน และน่าจะกล่าวในทางเป็นธรรมเนียมการบริหารได้ว่าการปฏิบัติงานนั้น จะต้องดำเนินไปด้วยความซื่อสัตย์ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน และธรรมเนียมไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการ หรือบริหารธุรกิจก็ตามและการปฏิบัตินั้นเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องที่ชอบความมีเกียรติก็ย่อมจะเสริมส่งให้สูงยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป คุณค่าของการดำเนินงานต้องคำนึงถึงคุณค่าของการดำเนินงานในด้านการประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเป็นธรรม และด้านความซื่อสัตย์ ความรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่และการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด คู่มีค่า มีประสิทธิภาพ

การประเมินผลการดำเนินงาน

การที่ผู้ดำเนินงานได้รับรู้ผลการทำงานทั้งในด้านดีและบกพร่องของตนเองนั้นมาจากการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นแรงจูงใจประการหนึ่งในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ และได้มีผู้ให้กล่าวเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2537 : 198) กล่าวว่า การประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมทางด้านบริหารงานบุคคล ที่เกี่ยวกับวิธีการที่ซึ่งหน่วยงานพยายามกำหนดให้ทราบแน่ชัดได้ว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงานได้ประสิทธิภาพดีมากน้อยเพียงใด

ชลพรรษ ดิมา (2544 : 22) กล่าวว่า ด้วยผลการดำเนินงานของบุคคลเป็นผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ การประเมินผลการดำเนินงานของบุคคลจึงเป็นการประเมินผลการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถวัดได้ด้วยการกำหนดเป็นตัวเลข มีการพิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ โดยการแบ่งประเภทของพฤติกรรมจัดอันดับของพฤติกรรมตลอดจนการเทียบอัตราส่วนต่างของพฤติกรรม ซึ่งสามารถแบ่งการวัดพฤติกรรมออกเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ ดังนี้

1. วัดโดยวิธีอัตนัย (Subject Method) หมายถึงการกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมโดยอาศัยความรู้สึกเป็นเกณฑ์ การกำหนดคำตอบหรือตัวเลขมิได้เป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานทั่วไป แต่จะเป็นไปตามความรู้สึกของผู้สังเกตแต่ละคนไม่ถือว่าเป็นการตอบผิดหรือถูก มีมาตรวัดเป็นระดับต่าง ๆ 4 ระดับคือ มาตราจัดประเภท จัดอันดับ อันตรภาค และอัตราส่วน

2. การวัดโดยวิธีปรนัย (Objective Method) หมายถึง การกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมตามหลักเกณฑ์ภายนอกที่แน่นอนไม่ว่าจะกำหนดโดยใครก็ได้เหมือนกันหมด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 วิธี คือ วัดความถี่ วัดเวลา วัดความแรง และวัดระยะทาง

วรรณภรณ์ เดิมประยูร (2544 : 11) กล่าวว่า การประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง ระบบการประเมินผลการทำงานของบุคคล และรวมถึงการประเมินความสามารถเพื่อการพัฒนาบุคคลในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการประเมินค่าของบุคคล ผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ทั้งผลงานและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่มีคุณค่าต่อการดำเนินงานภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานเดียวกัน ผลที่ได้นำไปวางแผนในการพัฒนาบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย หากประเทศใดมีการปกครองท้องถิ่นอย่างมั่นคงแล้ว ย่อมทำให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศนั้นมั่นคงไปด้วย เพราะการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อประโยชน์โดยรวมของท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนสถาบันการฝึกสอนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติให้ประชาชนมีประสบการณ์ความรู้ และเข้าใจกลไกในการบริหารงานของการปกครองตนเองในระดับพื้นฐาน เพื่อให้พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองในระดับชาติ ซึ่งมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากกว่าหลายเท่าในโอกาสต่อไป

ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้จัดระเบียบการบริหารท้องถิ่น ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล
4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนด (ปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ

กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล)

อย่างไรก็ตามนับแต่เดือนพฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ให้ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลและยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลทุกแห่ง ดังนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จะกำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นออกเป็น 4 ประเภท แต่ในข้อเท็จจริงแล้ว การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันจะประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล เท่านั้น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายการปกครองท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามการปกครองท้องถิ่น (Local Government) ไว้เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน มีส่วนที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียดและปลักย่อยและสำนวนที่ใช้แตกต่างกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 33) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเองในเรื่องของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ที่ต้องให้ความเป็นอิสระแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น หรือเรียกว่าการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่การให้ความเป็นอิสระนี้มีข้อจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา 11 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบ่งแยกมิได้ การให้อิสระในการปกครองตนเองของท้องถิ่น ซึ่งมีอาจให้ความเป็นอิสระถึงขนาดให้แยกเป็นรัฐอิสระหรือเป็นแบบมลรัฐได้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย คัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2546 : 15) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง ตามที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล ดำเนินการปกครองตนเองโดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 33) ให้แนวคิดว่า การบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้ หรือกระจายอำนาจหน้าที่ด้านบริการไปให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตนเองแต่ความเป็นอิสระของหน่วยการบริการท้องถิ่นจะมีไม่มากจนถึงขนาดที่เป็นอิสระ โดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลในส่วนกลาง (Independence) ในเวลาเดียวกันเพื่อให้บริการท้องถิ่นดำเนินการไปได้ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหารท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันพระปกเกล้า (2555 : ออนไลน์) ให้ความหมายไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ โดยมีตัวแบบซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องกำกับดูแลด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

จากแนวความหมายข้างต้นของนักวิชาการ ที่ได้ให้มุมมองไว้ก่อนข้างจะหลากหลายแต่โดยสรุปแล้วการปกครองท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางให้กับคนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนที่เป็นตัวแทนของคนในท้องถิ่นมาบริการและตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นตนเองมีอำนาจในการบริหารงานบุคคล การจัดเก็บรายได้ การออกข้อบัญญัติ ข้อบังคับ มีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่ในความเป็นอิสระต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและยังคงมีรัฐบาลกลางดูแล

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยการทำให้ประชาชนเข้าใจหลักการปกครองตนเองโดยตรงและเพื่อตนเองอย่างชัดเจน ได้มีนักการศึกษา กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

ลิขิต ธีรเวคิน (2539 : 314 ; อ้างถึงใน สุริยัน ปิ่นชัย. 2552 : 9) ได้กล่าวถึง การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจปกครองจากส่วนกลางไปให้ท้องถิ่น ดำเนินการเอง ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในแง่ที่ว่า ผู้ที่อยู่อาศัยท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความสำคัญ คือ ท้องถิ่นรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

อมร รักษาสัตย์ (2543 : 179) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ยิ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นเท่าใด การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีดังนี้

1. เน้นการให้ความเป็นอิสระ แต่ต้องไม่เกิดความแตกแยกในชาติ
2. เน้นสิทธิในการที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน
4. ความเป็นอิสระของท้องถิ่นในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น

5. มีองค์ประกอบขององค์กร คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารท้องถิ่น
6. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง และถอดถอนบุคลากรท้องถิ่น
7. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเสนอออกข้อบัญญัติท้องถิ่น
8. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปวัฒนธรรม

โกวิท พวงงาม (2552 : 33) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาและเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้อุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง ทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคต และยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

กล่าวโดยสรุปว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระในการปกครอง

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

กระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินการอยู่ในทุกรูปแบบ หาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุง โครงสร้างอำนาจหน้าที่ การคลังและงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523 : 22 ; อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม. 2552 : 31-33) กล่าวว่า ระบบการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นนั้นมีความเข้มแข็งกว่า

การปกครองท้องถิ่นจัดตั้ง โดยกฎหมายอื่น ๆ เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาคด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร
3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ
4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองพื้นที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ
5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง
6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติ กิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ
7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป
8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์ ความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระเต็มที่ หมายถึง เฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอิสระ รัฐจึงจะต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่โดยหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ควรจะต้องพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบมีข้อพิจารณาดังนี้ เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและเป็นงานที่เกี่ยวกับพาณิชย์ท้องถิ่น

ประธาน คณะทศศึกษากร (2526 : 65 ; อ้างถึงใน สยาม ภูหนองโอง. 2553 : 47-48) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล
2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน (Political Participation)
4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า
5. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง
6. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ควรมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้การปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับทั้งปวง ย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ
7. หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบ และอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนในส่วนรวม การมีอิสระในการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นมิได้หมายความว่าอิสระเต็มที่เพียงแต่หมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงสงวนอำนาจในการดูแลและควบคุมอยู่

สิวาพร สุขเอียด (2555 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นมีที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม

5. มีงบประมาณรายได้ที่เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

อาจกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ต้องมีสถานะตามกฎหมาย มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการกำหนดงบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีและบริหารงานคลังของตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร แต่ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ซึ่งการมีอิสระของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินกิจการของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเท่านั้น การปกครองท้องถิ่นนั้น ถ้าเกิดขึ้นบนพื้นฐานทางทฤษฎีของการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากหลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเน้นการมีอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคลแบ่งเป็น 3 ประเภท โดยใช้เกณฑ์ประชากร คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

สำนักกฎหมายและสำนักเลขาธิการวุฒิสภา (2547 : 20-21) กล่าวว่า เทศบาล (Municipality) คือหน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น หลักการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายจัดตั้งเทศบาลในระยะแรก มี 2 ประการ คือ เพื่อประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะและเป็นสถาบันสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลแต่ละประเภท กฎหมายบัญญัติไว้ กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจกำกับดูแลการจัดตั้งและกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ดังนี้

1. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย
2. เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย
3. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลไว้ว่าเมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งเทศบาลนั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

โครงสร้างของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ดังนี้

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวนดังต่อไปนี้

- 1.1 สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 12 คน
- 1.2 สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 18 คน
- 1.3 สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 24 คน

สมาชิกสภาเทศบาลให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระหรือมีการยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2. นายกเทศมนตรี ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2.1 นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1.1 เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 2 คน

2.1.2 เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 3 คน

2.1.3 เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 4 คน

2.2 นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติและนโยบาย

2.2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

2.2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

2.2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.2.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

2.2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

3. พนักงานเทศบาล พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนและนโยบายของนายกเทศมนตรี ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. 2542 แบ่งส่วนราชการของเทศบาลเป็น 12 หน่วยงาน ดังนี้

3.1 สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของเทศบาลและงานอื่น ๆ ที่มิได้กำหนดไว้ว่าเป็นงานของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ

3.2 สำนักการคลัง/กองคลังหรือฝ่ายคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี การจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ตลอดจนการควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

3.3 กองหรือฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ป้องกันการเจ็บป่วยของประชาชน ระวังโรคติดต่อและสุขภาพ

3.4 สำนักการช่าง/กองช่างหรือฝ่ายช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมงานก่อสร้างงานสำรวจ การบำรุงรักษาทางน้ำทางบก ไฟฟ้า สวนสาธารณะ และงานผังเมืองตลอดจนงานสาธารณูปโภค

3.5 สำนักการศึกษา/กองการศึกษาหรือฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งงานกิจกรรมเด็กและเยาวชน

3.6 กองหรือฝ่ายวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและการวางแผน เช่น งานวิเคราะห์นโยบาย งานวิจัยและประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3.7 กองหรือฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน และงานพัฒนาชุมชน

3.8 กองหรือฝ่ายช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล บำบัดน้ำเสียและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

3.9 กองหรือฝ่ายการแพทย์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลประชาชน (กองนี้จะจัดตั้งในเขตเทศบาลนครที่มีรายได้เพียงพอที่จะสร้างโรงพยาบาล)

3.10 กองหรือฝ่ายประปา มีหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตน้ำประปา รวมถึง การวางท่อ การจำหน่ายน้ำ และการเก็บรายได้จากการประปา

3.11 หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาลเกี่ยวกับงานการเงินและควบคุมตรวจสอบด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.12 หน่วยงานแขวง หน่วยงานนี้เป็น หน่วยงานย่อยที่จำลองรูปแบบเทศบาลเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของเมืองและเพื่อเป็นการบริการประชาชนให้ทั่วถึง ในการจัดตั้งหน่วยงานแขวงนั้นจะต้องเป็นเทศบาลขนาดใหญ่มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ตารางกิโลเมตร ประชาชนไม่ต่ำกว่า 100,000 คน มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 60 ล้านบาท ขึ้นไป

โดยสรุป หน่วยงานของเทศบาลที่ดำเนินงานโดยพนักงาน นั้นก็แตกต่างกันไปบ้าง ตามลักษณะของเทศบาลที่มีความสามารถในการให้บริการกับ ประชาชน ซึ่งถ้าประชาชนมีความหนาแน่นมากขึ้นมีรายได้มากขึ้น หน่วยงานที่ให้บริการแก่ประชาชนก็ขยายมากขึ้น และเทศบาลเองก็สามารถเปลี่ยนเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ขึ้น จนเป็นถึงเทศบาลนครได้ เช่น เทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นต้น

หน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นเทศบาลยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องปฏิบัติและหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแบ่งตามฐานะเทศบาล โดยหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีดังต่อไปนี้ (สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 152-153)

1. หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 50 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 10 โดยแก้ไขเพิ่มเติม (7) และเพิ่มเติมความ โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 11 โดยเพิ่มเติมความ (8) และ (9) เทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 1.2 ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 1.3 รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 1.4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 1.5 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 1.6 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 1.7 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 1.8 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 1.9 หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยกรณีนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (วรรคสองของมาตรา 50 แก้ไข โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546)

2. ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 51) แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511 มาตรา 3

- 2.1 ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 2.2 ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 2.3 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 2.4 ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 2.5 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 2.6 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 2.7 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.8 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

2.9 เทศพาณิชย์

ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติแผนชั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดภารกิจของเทศบาล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมการพัฒนาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ (คนชรา) และผู้พิการ (ผู้ด้อยโอกาส)
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย

โรงพยาบาลและสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การควบคุมเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ โดยถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

สำนักกฎหมายและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2547 : 41-42) กล่าวว่า การควบคุมดูแลเทศบาลให้ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยถูกต้องตามกฎหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้นให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลและตรวจสอบกิจการ ใช้จ่ายรายงาน และเอกสารหรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลมาตรวจสอบจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้และให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้นให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยมีความถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 71)

การสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีเมื่อนายอำเภอในกรณีแห่งเทศบาลตำบลในอำเภอนั้นหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีแห่งเทศบาลเมือง และเทศบาลนครเห็นว่านายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติการของเทศบาลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตามนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

แล้วแต่กรณีมีอำนาจที่สั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่มิคำสั่ง เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามสมควร (มาตรา 72 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 44) การสั่งให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่านายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่งหรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งก็ได้ คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด (มาตรา 73 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 45)

การยุบสภาเทศบาล เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตเทศบาลหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวมผู้ว่าราชการจังหวัดจะรายงานเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อยุบสภาเทศบาลก็ได้ เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภาเทศบาลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่งด้วย เมื่อมีการยุบสภาหรือถือว่ามีสภาเทศบาลตามพระราชบัญญัติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลภายในสี่สิบห้าวัน (มาตรา 74 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 13)

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุข โภคและสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของ

ประชาชนในจังหวัดนั้น (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น.
2555 : ออนไลน์)

ความหมายของการกระจายอำนาจ

ความหมายของการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยที่ถือว่าปวงชนทั้งหลายมีสิทธิ์ที่จะรับรู้การดำรงชีพของตนเอง โดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นการโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลาง ไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยมีอิสระพอสมควรภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 293) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการบริหารว่า หมายถึง ความพยายามที่จะมอบหมายอำนาจหน้าที่ทั้งหมดไปยังผู้บริหารในระดับต่างๆ ที่อยู่รองลงมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกเว้นแต่อำนาจหน้าที่บางอย่าง ซึ่งจำเป็นจะต้องสงวนไว้ที่ส่วนกลาง

อุคร ตันติสุนทร (2541 : 43) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายการตัดสินใจทั้งด้านการบริหารและการเงินจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น การกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการและองค์กรประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตน การกระจายอำนาจของประเทศไทยมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการกระจายอำนาจภายในระบบราชการ กล่าวคือ การกระจายอำนาจในการบริหารงานและงบประมาณ จากราชการส่วนกลางหรือหน่วยงานราชการที่ตั้งอยู่ตามจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ราชการมีความคล่องตัวในการบริหารงานลักษณะนี้น่าจะเป็นการแบ่งอำนาจ (Decentralization) ระหว่างราชการและหน่วยราชการมากกว่าที่จะเป็นการกระจายอำนาจเพราะประชาชนไม่ได้มีส่วนในกระบวนการดังกล่าว
2. เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจทั้งด้านการบริหารและการเงินจากหน่วยราชการไปให้ประชาชนซึ่งเป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนเพราะอำนาจในการบริหารนั้น เป็นของประชาชนแต่ดั้งเดิม ลักษณะนี้เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนบริหารตนเอง (Local Self-government) โดยประชาชนและองค์กรประชาชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้น

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2548 : 59) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการ ดูแลกิจการหลาย ๆ ด้าน ของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการบริหารแทบทุกอย่างของท้องถิ่น จากความหมายทั้งหมดที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจและภารกิจภาครัฐจากส่วนกลางให้แก่องค์กรที่อยู่ในระดับต่ำกว่า ดำเนินการแทน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐในส่วนภูมิภาค องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นๆ ในรูป ของคณะกรรมการที่มีอิสระกว่า โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อการบรรลุคุณภาพ ชีวิตที่ดีกว่า

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการปกครองภายใต้ระบบประชาธิปไตย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และได้ ให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ดังนี้

พระราชบัญญัติกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 (2551 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกระจาย อำนาจ ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองการจัดสรร สัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญรัฐ จะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตาม เจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน หลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การกำกับ ควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในการกำกับดูแล ให้มี มาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงาน ตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการ ดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

ลิขิต ธีรเวคิน (2525 : 3 ; อ้างถึงใน อัมพร จันทรประโคน. 2554 : 17) ได้ให้ความหมายในลักษณะของความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องด้วยประชาธิปไตยต้องประกอบด้วย โครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติและ โครงสร้างส่วนฐาน คือ ระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือรากแก้วเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควรซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

สถาบันพระปกเกล้า (2555 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจว่า ทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง โดยสาระสำคัญเป็นหลักการกระจายอำนาจ ได้แบ่งหลักการกระจายอำนาจมี 4 ประการ คือ

1. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนองค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรเหล่านี้จะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมาฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางประจำอยู่ในภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติการกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่อำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตยของตนเอง หากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นเฉพาะการ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

ต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่นมากกว่านี้ ถึงกับสมัครเข้ารับการเลือกเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจทำได้

4. งบประมาณเป็นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานการจัดเก็บรายได้การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

สรุปความสำคัญของการกระจายอำนาจตามที่กล่าวมานี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความสามารถของท้องถิ่นเอง ซึ่งจะส่งผลให้ท้องถิ่นพัฒนาตนเองอย่างเข้มแข็งยั่งยืน

วิธีการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

พระราชบัญญัติกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 (2551 : 19) ได้กล่าวถึงการให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และอธิบดีกรมการปกครอง
3. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรส่วนจังหวัดสองคน ผู้บริหารเทศบาลสามคน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้าคน และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารเมืองพัทยาหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นรวมสองคน ทั้งนี้ โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท เลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด
4. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญใน

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นในสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านกฎหมาย ทั้งนี้ การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

กระทรวงมหาดไทย (2555 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐได้กำหนดให้การกระจายอำนาจดำเนินการ ดังนี้

1. รัฐจะกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรการเงินการคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ สร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. รัฐจะดำเนินการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค ปรับโครงสร้างภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างและกลไกเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ รวมทั้งสร้างระบบการติดตามตรวจสอบ กำกับดูแล และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

3. การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

กล่าวโดยสรุป วิธีการกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรการปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองโดยประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ขั้นตอนการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง โดยขั้นตอนการกระจายอำนาจได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ดังนี้

พระราชบัญญัติกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 (2551 : 22) ได้กล่าวไว้ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา
2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง
3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ
4. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ประสานการถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงานรัฐวิสาหกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน เงินงบประมาณที่ราชการส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ เป็นสำคัญ
7. เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร การงบประมาณ และการรักษาวินัยทางการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. เสนอแนะการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรี
9. เร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
10. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง
11. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความจำเป็น

12. เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
13. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่น่าปรากฏว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
14. เสนอรายงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
15. ออกประกาศกำหนดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติของกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยราชการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการพัฒนา บริหารราชการแผ่นดินแทนรัฐบาลกลางตามอำนาจหน้าที่ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 โดยให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการท้องถิ่นของตนเอง

บริบทของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

เทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เดิมเป็นสภาตำบลโนนเจริญ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นผลให้สภาตำบลโนนเจริญเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโนนเจริญ ตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2540 ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเมื่อ 27 ตุลาคม 2552 โดยมีบริบทโดยสังเขป ดังนี้ (เทศบาลตำบลโนนเจริญ, 2555 : 1-58)

ปัจจุบันเทศบาลตำบลโนนเจริญ มีอาคารสำนักงานเป็นของตนเอง สำหรับให้บริการประชาชนที่มาติดต่อราชการได้ด้วยความสะดวก ซึ่งสำนักงานดังกล่าวตั้งอยู่ที่เลขที่ 95 หมู่ที่ 1 ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

วิสัยทัศน์เทศบาลตำบลโนนเจริญ

เทศบาลตำบลโนนเจริญ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอนาคต ซึ่งเป็นจุดหมายและปรารถนาคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุผลในอนาคตข้างหน้า เทศบาลตำบลโนนเจริญเป็นหน่วยงานขนาดเล็กที่มีประชากรส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี มีประเพณีประจำถิ่นที่เชิดชูได้ ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลักโดยใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ มีกลุ่มอาชีพมากมาย และมีแหล่งโบราณสถานที่น่าสนใจ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้

3. อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลเขาหินเหนือตลอดแนว โดยมีลำห้วยกั้นนือบเป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาหินเหนือและตำบล โลกกลาง อำเภอพนมดงรัก โดยมีลำห้วยลิงและถนนสายบ้าน โนนเจริญ-หนองแวงเป็นแนวเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลสายตะกูและตำบลจันทบเพชร มีถนนทางหลวงชนบทสายบ้าน
กรวด-โลกกระชายเป็นแนวเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหินลาดตลอดแนวมีลำห้วยกั้นนือบเป็นแนวเขต
การปกครอง หมู่บ้าน มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านโนนเจริญ
- หมู่ที่ 2 บ้านโนนเจริญ
- หมู่ที่ 3 บ้านโนนเจริญ
- หมู่ที่ 4 บ้านโนนเจริญ
- หมู่ที่ 5 บ้านโนนเจริญ
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองแวง
- หมู่ที่ 7 บ้านหัวถนน
- หมู่ที่ 8 บ้านสายโท 9 ซอย 3
- หมู่ที่ 9 บ้านโคกใหญ่
- หมู่ที่ 10 บ้านสามขาพัฒนา
- หมู่ที่ 11 บ้านสันติสุข

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพ

ประชากรของตำบลโนนเจริญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มีบางส่วนที่ทำสวน
ยางพารา ทำไร่อ้อยเลี้ยงสัตว์ (โค, กระบือ) และค้าขายเป็นอาชีพเสริม

2. หน่วยธุรกิจในตำบล

ธนาคารชุมชน	จำนวน 1 แห่ง
ปั้มน้ำมันและหรือแก๊ส	จำนวน 5 แห่ง
โรงแรม	จำนวน - แห่ง
โรงสีข้าวขนาดเล็ก	จำนวน 37 แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	จำนวน - แห่ง

สภาพสังคม

1. การศึกษา

- 1.1 โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่
โรงเรียนชุมชนบ้านโนนเจริญ
โรงเรียนบ้านถนนโคกใหญ่
โรงเรียนบ้านหนองแวง
- 1.2 โรงเรียนขยายโอกาส มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่
โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 9
- 1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา มี 1 แห่ง ได้แก่
โรงเรียนโนนเจริญพิทยาคม
- 1.4 ศูนย์การเรียนชุมชนประจำตำบล มี 1 แห่ง ได้แก่
ศูนย์การเรียนชุมชนเฉลิมพระเกียรติ ที่ตั้ง บ้านโนนเจริญหมู่ที่ 1
- 1.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 1 แห่ง ได้แก่
- 1.6 โรงเรียนอาชีวศึกษา ไม่มี
- 1.7 โรงเรียน / สถาบันการศึกษาชั้นสูง ไม่มี
- 1.8 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน มี 11 แห่ง (มีทุกหมู่บ้าน)

2. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- 2.1 วัด / สำนักสงฆ์ มี 8 แห่ง

3. การสาธารณสุข

- 3.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มี 1 แห่ง
- 3.2 สถานพยาบาลเอกชน มี 3 แห่ง
- 3.3 ร้านขายยาแผนปัจจุบัน มี 3 แห่ง
- 3.4 อัตรารักษาด้วยสมุนไพรพื้นบ้านมี 99

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 4.1 สถานีตำรวจภูธรตำบลโนนเจริญ มี 1 แห่ง

การบริการพื้นฐาน

1. การคมนาคม การติดต่อกับอำเภอบ้านกรวดมีเส้นทางหลัก 2 เส้นทาง ได้แก่
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2165 บ้านโนนเจริญ - พາชี ต่อกับทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 2075 บ้านพาชี - บ้านกรวด ระยะทางประมาณ 22 กิโลเมตร

ถนน รพช. สาย บร 4032 บ้านแก้ม - บ้านกรวด ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร
สำหรับการสัญจรระหว่างหมู่บ้านมีเส้นทางสามารถติดต่อเชื่อมโยงถึงกันทุกหมู่บ้าน
ซึ่งถนนส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง

2. การโทรคมนาคม

ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาต มี 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านโนนเจริญหมู่ที่ 2

ตู้โทรศัพท์สาธารณะ มี 22 แห่ง

3. การไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลโนนเจริญมีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้านแต่ยังไม่ครบทุกหลังคา
เรือนเนื่องจาก มีการขยายเขตพื้นที่หมู่บ้าน มีการตั้งครัวเรือนใหม่เพิ่มมากขึ้นยังไม่มีไฟฟ้าใช้มี
170 ครัวเรือน

4. แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำหรือลำห้วย มีจำนวน 4 สาย (ห้วยท่าบ, ห้วยหัวลิง, ห้วยโคง, หนองน้ำ, บึง
และอื่น ๆ) มีจำนวน 6 แห่ง

5. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย มีจำนวน 11 แห่ง

บ่อน้ำตื้น มีจำนวน 23 บ่อ

บ่อน้ำโยก มีจำนวน 44 บ่อ

ถังเก็บน้ำฝน มีจำนวน 28 แห่ง

ประปาหมู่บ้าน มีจำนวน 12 แห่ง

สระน้ำสาธารณะ มีจำนวน 30 แห่ง

ข้อมูลอื่น ๆ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ยังคงเหลือบ้างในพื้นที่สาธารณะ
ประโยชน์และพื้นที่ป่าชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หุ่นห้วยเลี้ยงสัตว์

2. มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน มี 3 รุ่น จำนวน 450 คน

กองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ จำนวน 118 คน

อาสาพัฒนาชุมชน จำนวน 44 คน

ไทยอาสาป้องกันชาติ จำนวน 178 คน

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 182 คน

อาสาสมัครรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน จำนวน 216 คน

ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพของเทศบาลตำบลโนนเจริญ มีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 42 คน

รายได้ของเทศบาลตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ทั้งสิ้น 26,108,449 บาท

ศักยภาพของชุมชนในพื้นที่

การรวมกลุ่มของประชาชนมีจำนวนกลุ่มทุกประเภทรวม 27 กลุ่มแยกเป็นกลุ่มต่าง ๆ

ดังนี้

กลุ่มอาชีพ

จำนวน 18 กลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์

จำนวน 12 กลุ่ม

จุดเด่นของพื้นที่

1. พื้นที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา อ้อยและ

ปศุสัตว์

2. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งเตาเผาเครื่องเคลือบโบราณ “แหล่งเตาผาสวาย”
สภาพปัญหาของเทศบาลตำบลโนนเจริญ

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1.1 รายได้ของครัวเรือนต่อปีต่ำกว่าเกณฑ์ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

1.1.1 รายได้จากการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรไม่คุ้มทุนเนื่องจากต้นทุน
การผลิตสูงกว่าราคาที่จำหน่าย

1.1.2 ผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำเนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ไม่มีการ
ปรับปรุงพื้นที่อย่างถูกวิธี ต่างถิ่นร้อยละ 80 ของประชากรวัยแรงงาน

1.2 การตลาด แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

1.2.1 ขนาดความรู้เรื่องตลาด

1.2.2 ไม่มีอำนาจต่อรองด้านเศรษฐกิจ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
ไม่สามารถกำหนดราคาผลิตของตนเองได้

1.2.3 ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคจากภายนอกชุมชนมีราคาสูงโดยชุมชนไม่
สามารถกำหนดหรือควบคุม

1.2.4 กลไกการตลาด / ร้านค้าชุมชนของท้องถิ่นยังไม่มีการบริหารจัดการที่ดี
เท่าที่ควร

1.2.5 การรวมเป็นกลุ่มอาชีพในชุมชนส่วนใหญ่จัดตั้งเพื่อต่อรองขอรับ
ผลประโยชน์จากผู้ที่จะให้การช่วยเหลือสนับสนุนให้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ
กลุ่มที่จัดตั้ง (ไม่ดำเนินการในรูปของกลุ่ม)

1.3 โอกาสในการเลือกประกอบอาชีพ

1.3.1 เงินทุนที่จะใช้เริ่มต้นประกอบอาชีพใหม่ไม่เพียงพอ

1.3.2 ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิต (ผลิตภัณฑ์) ที่ชุมชนผลิตได้ทำให้เป็นจุดบ่อน
 ทอนการเลือกประกอบอาชีพใหม่ของประชาชน

1.3.3 ประชาชนขาดความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการ
 ประกอบอาชีพที่หลากหลาย

2. ปัญหาด้านสังคม

2.1 การให้บริการด้านสวัสดิการสังคมหรือสังคมสงเคราะห์แก่ เด็ก สตรี คนชรา
 ผู้พิการ และผู้เป็นโรคติดต่อร้ายแรงแยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

2.1.1 ไม่มีรายชื่อในเอกสารทะเบียนราษฎรทำให้ไม่สามารถขอรับสิทธิ
 ประโยชน์จากภาครัฐได้

2.1.2 ไม่แสดงตนเพื่อขอรับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์

2.1.3 การช่วยเหลือด้านสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ของภาครัฐยังไม่มี
 ประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

2.2 การขัดแย้งในชุมชน แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

2.2.1 ประชาชนไม่รับผิดชอบต่อตนเองในส่วนของสังคมส่วนรวม ไม่เคารพ
 คติคุณระเบียบที่ชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น

2.2.2 บางชุมชนไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความรักความสามัคคีใน
 ชุมชน

2.2.3 การจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนไม่มั่นคงยั่งยืน (ส่วน
 ใหญ่ล้มเหลว)

2.2.4 กลุ่มผู้นำและหรือผู้นำองค์กรในชุมชนเห็นแก่ผลประโยชน์และพวกพ้อง
 ไม่จริงจังที่จะบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน โดยส่วนรวมให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2.3 สถานที่เพื่อการกีฬาและนันทนาการไม่เพียงพอ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

2.3.1 หมู่ที่ 4, 8, 9, 10 ไม่มีสถานที่เพื่อการออกกำลังกายและจัดกิจกรรมนันทนาการ

2.3.2 ไม่มีการส่งเสริมด้านกิจกรรมการกีฬาและนันทนาการเพื่อสุขภาพอย่าง
 ถูกต้องและเพียงพอ

2.4 การว่างงาน การอพยพแรงงานและการทอดทิ้งเด็กและเยาวชน แยกสภาพปัญหา
 ได้ดังนี้

2.4.1 ประชาชนไม่มีอาชีพเสริม ไม่มีแหล่งจ้างงานในพื้นที่ทำให้ประชาชนต้องอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น ก่อให้เกิดปัญหาการทอดทิ้งเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้สูงอายุให้อยู่ตามลำพัง

2.4.2 การส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนของหน่วยงานภาครัฐยังไม่ต่อเนื่องและไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม

2.5 การใช้สารเสพติด มีการตรวจพบการใช้สารเสพติดในพื้นที่และมีกลุ่มเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.6 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีปัญหาคือเจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัดและการดูแลไม่ทั่วถึง

3. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การคมนาคมไม่สะดวก แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

3.1.1 ถนนดินและถนนลูกรังเป็นหลุมเป็นบ่อมีน้ำท่วมขังและน้ำกัดเซาะ

3.1.2 ไม่มีระบบระบายน้ำที่ดีทำให้มีน้ำท่วมขังในเขตชุมชนและพื้นที่ทำ

การเกษตร

3.1.3 ถนนภายในหมู่บ้าน / ชุมชนเกิดฝุ่นละอองจากการสัญจร

3.2 การติดต่อสื่อสารไม่สะดวก แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

3.2.1 ไม่มีบริการสาธารณะด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

3.2.2 ประชาชนรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงมากจากการใช้บริการด้านการสื่อสาร

ของเอกชน

3.3 ไม่มีไฟฟ้าใช้ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

3.3.1 มีการขยายเขตพื้นที่หมู่บ้าน / ชุมชนเพื่อตั้งครัวเรือนใหม่ทำให้ไม่มีไฟฟ้าใช้ประมาณ 170 ครัวเรือน

3.4 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

3.4.1 ประชาชนยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเองประมาณร้อยละ 80

3.4.2 ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองทำให้มีภาระค่าเช่าที่ดินทำกินร้อยละ 20

4. ปัญหาด้านแหล่งน้ำ

4.1 น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

4.1.1 ชุมชนไม่มีระบบประปาที่มีคุณภาพ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำที่เหมาะสม

4.1.2 มีแหล่งน้ำที่ตื้นเขินทำให้น้ำไม่พอใช้ประโยชน์ทั้งด้านการอุปโภคและ

บริโภค

4.2 น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

4.2.1 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่อยู่ไม่สามารถรองรับน้ำไว้ใช้ได้ตามความต้องการ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

4.2.2 แหล่งน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่ไม่ได้รับการปรับปรุง / ขุดลอกให้รองรับน้ำไว้ใช้ประโยชน์อย่างเพียงพอ

4.2.3 ไม่มีการจัดระบบชลประทานที่ดีทำให้ไม่สามารถนำน้ำที่มีปริมาณมากในฤดูฝนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่เกษตรได้อย่างทั่วถึง

5. ปัญหาด้านสาธารณสุข

5.1 มีโรคติดต่อร้ายแรงเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

5.1.1 การควบคุมโรคติดต่อร้ายแรงยังไม่ได้ผลเต็มที่ ยังมีผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรงเกินเป้าหมายที่ทางการสาธารณสุขกำหนด

5.1.2 กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนเพื่อทำการควบคุมป้องกันโรคติดต่อแต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

5.1.3 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรชุมชนอื่นไม่ให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการ เพื่อควบคุมป้องกันโรคติดต่ออย่างจริงจังและต่อเนื่องและไม่มีการจัดระบบการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

5.2 การดำเนินงานด้านสาธารณสุขมูลฐานชุมชนไม่ได้ผลเต็มที่ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

5.2.1 สถานที่ให้บริการสาธารณสุขห่างไกล ประชาชนไม่สะดวกในการไปรับบริการ

5.2.2 ไม่มีระบบมาตรฐานการควบคุมและตรวจสอบการจำหน่ายยาในชุมชน ประชาชนนิยมซื้อยาเอง

5.3 ประชาชนเสี่ยงต่อสารพิษจากการใช้สารเคมี แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

5.3.1 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวการจัดการชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ

5.3.2 หน่วยงานของรัฐไม่มีการจัดการเรื่องสุขลักษณะที่ดีภายในชุมชนตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

5.3.4 ไม่มีระบบการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่

6. ปัญหาด้านการเมืองและการบริหาร

6.1 กิจกรรมภาครัฐไม่ได้รับความร่วมมือ แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

6.1.1 ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของภาครัฐแต่ละ
หน่วยงาน

6.1.2 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยภาครัฐยังไม่ทั่วถึง

6.1.3 ประชาชนขาดจิตสำนึกที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและ
พัฒนาชุมชนของตนเองทำให้การพัฒนาไม่ครอบคลุมเป้าหมายที่แท้จริง

6.2 ศักยภาพบุคลากรหน่วยงานของ เทศบาลตำบล โนนเจริญ แยกสภาพปัญหาได้
ดังนี้

6.2.1 ไม่เข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม
ระเบียบกฎหมายทำให้ไม่สามารถใช้บังคับระเบียบกฎหมายเพื่อบริหารจัดการชุมชนได้ในบางกรณี

6.2.2 ไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการภาครัฐตามอำนาจหน้าที่กฎหมาย
กำหนด การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้าได้ผลไม่เต็มประสิทธิภาพ

6.3 การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง แยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

6.3.1 ขาดจิตสำนึกที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง / ไปทำงานต่างถิ่นไม่มาทำการ
เลือกตั้งตามสิทธิและหน้าที่

6.3.2 ไม่มีความเข้าใจที่แท้จริงในระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง

6.3.3 ขาดความรู้เรื่องการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

7. ปัญหาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

7.1 ด้านการศึกษา

7.1.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ดีเท่าที่ควรทำให้ไม่มีความกระตือรือร้นใน
การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

7.1.2 สถานศึกษาในระดับก่อนวัยเรียนมีไม่ทั่วถึงทำให้เด็กไม่ได้รับโอกาสทาง
การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะหมู่ที่ 6, 8-11 ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7.1.3 การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาได้รับความสนใจจาก
ชุมชนน้อย

7.2 การอนุรักษ์และฟื้นฟู ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

7.2.1 ชุมชนไม่ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดี
งามที่มีอยู่ในท้องถิ่น

7.2.2 ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐน้อย

7.2.3 ยังไม่มีองค์กรที่จะรับผิดชอบโดยตรงอย่างจริงจัง

7.3 ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร

7.3.1 ไม่มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

7.3.2 การให้บริการด้านประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยภาครัฐล่าช้า ไม่เป็นที่สนใจของชุมชน

8. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.1 คุณภาพน้ำไม่ดี สภาพปัญหาดังนี้

8.1.1 น้ำมีลักษณะขุ่นข้น ไม่สามารถใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้

8.1.2 แหล่งน้ำไม่มีการปรับปรุงและบำรุงรักษาอย่างถูกต้อง

8.1.3 ขาดแคลนน้ำโดยเฉพาะในฤดูแล้ง

8.2 ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ สภาพปัญหาดังนี้

8.2.1 มีการใช้สารเคมีจำนวนมากทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ

8.2.2 มีการใช้ปุ๋ยเคมีต่อเนื่องเป็นเวลานาน ไม่มีการบำรุงดินอย่างถูกวิธี

8.3 พื้นที่ป่าไม้ลดลง

8.3.1 พื้นที่ป่าไม้ถูกครอบครองโดยประชาชนและถูกทำลายเพื่อใช้เป็นที่ทำกินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

8.3.2 ไม่มีกิจกรรมเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลาย

9. ปัญหาด้านอื่น ๆ

9.1 แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการปรับปรุงดูแล

9.1.1 แหล่งเตาเผาไม่ได้รับการบำรุงรักษาและปรับปรุง

9.1.2 ไม่มีกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและไม่รู้สึกว่ามีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

ผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ

1. การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

1.1 มีการส่งเสริมและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดโดยเน้นให้ประชาชนรวมกลุ่มอาชีพให้เข้มแข็งและสร้างอำนาจต่อรองในกลไกทางการตลาดพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน

1.2 สร้างอาชีพเสริมให้ประชาชนมีงานทำตลอดปีจนมีรายได้สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งและพัฒนาขึ้นตามลำดับ

1.3 จัดฝึกอบรมสัมมนาให้ความรู้และเพิ่มประสบการณ์ด้านอาชีพแก่ประชาชนโดยมีวิทยากรผู้มีความรู้ในสาขาอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพตามศักยภาพแต่ละคน

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพที่ดำเนินการ โดยต่อเนื่อง ให้พัฒนาเป็นองค์กรที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การดำเนินงานด้านสังคม

2.1 จัดกิจกรรมเกี่ยวเนื่องเพื่อส่งเสริมความรักสามัคคีในชุมชนและต่อต้านยาเสพติด

2.2 สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน

2.3 เพิ่มบทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของท้องถิ่นพัฒนาเป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2.4 จัดให้มีสถานที่เพื่อการกีฬาและนันทนาการประจำทุกชุมชน เช่น สนามกีฬา สวนสุขภาพชุมชน เป็นต้น

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

2.6 สนับสนุนการจัดกิจกรรมกีฬาทุกระดับ ทั้งด้านอุปกรณ์กีฬา การจัดการแข่งขัน ให้ทุกชุมชนสามารถเล่นกีฬาได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 ประสานเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

3.2 ประสานและสนับสนุนการขยายเขตการให้บริการไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกหลังคาเรือน

3.3 ประสานให้มีการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพให้ทั่วถึงเพียงพอทุกหมู่บ้าน

3.4 ก่อสร้างหรือปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้สะดวกครอบคลุมทุกพื้นที่

4. การดำเนินงานด้านแหล่งน้ำ

4.1 พัฒนาระบบบริการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้มีคุณภาพที่ดีและเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

4.2 ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี

4.3 ประสานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาระบบชลประทานที่ดีและปรับปรุงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

4.4 บำรุงรักษาภาชนะกักเก็บน้ำและแหล่งน้ำให้สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์อย่างเพียงพอ

4.5 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำให้สามารถบริหารจัดการใช้น้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. การดำเนินงานด้านสาธารณสุข

5.1 ทำการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

5.2 สนับสนุนศูนย์สาธารณสุขชุมชนให้มีส่วนร่วมประสานความร่วมมือดำเนินการควบคุมโรคติดต่อต่าง ๆ

5.3 จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพอย่างถูกวิธี รวมทั้งส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบธรรมชาติเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี

5.4 จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องสุขลักษณะที่ดีของชุมชนและจัดการชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ

6. การดำเนินงานด้านการเมืองและการบริหาร

6.1 รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของภาครัฐแก่ประชาชน

6.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างทุกองค์การในชุมชนเพื่อสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน

6.3 ประชุมสัมมนาเพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรปกครองท้องถิ่นแก่บุคลากรทุกระดับ

6.4 จัดให้มีศูนย์แหล่งข้อมูลข่าวสารประจำชุมชนทุกแห่งรวมทั้งจัดระบบกระจายข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองและการบริหารบ้านเมืองทุกระดับ

7. การดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

7.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ในทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

7.2 ส่งเสริมการจัดให้มีศูนย์อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดให้ทำการสำรวจ รวบรวมข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงส่งเสริมให้ดำรงอยู่คู่ท้องถิ่นตลอดไป

7.3 สนับสนุนการพัฒนากระบวนการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

7.4 จัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

8. การดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.1 ปรับปรุงแหล่งน้ำให้มีคุณภาพสามารถใช้ประโยชน์ได้ดี

8.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการปรับปรุงคุณภาพดินตามหลักวิชาการ

8.3 จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายเพิ่มขึ้น

8.4 จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.5 ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนโดยการปลูกป่าทดแทนพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลาย

8.6 จัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพดินและน้ำ โดยวิธีธรรมชาติ เพื่อช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้อย่างยั่งยืน

9. การดำเนินงานด้านอื่น

9.1 ปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวให้ร่มรื่นและสวยงาม

9.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์แนะนำประวัติศาสตร์ทางโบราณคดีของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นี้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย จำเป็นต้องศึกษางานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ก่อนหน้าแล้ว โดยผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีหัวข้องานวิจัยใกล้เคียง โดยสรุปเนื้อหางานวิจัยได้ดังนี้

มนตรี นาคสมบูรณ์ (2540 : 91-99) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

อนงค์รัตน์ ลิขิตคำจร (2547 : 53-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเมื่อนำอยู่ : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลนครยะลา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเมื่อนำอยู่เขตเทศบาลยะลาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ไม่มีผล

ต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ และความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน
เมื่อนำอยู่

บุญเทียน จันสุข (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมี
ส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก คือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว และ
ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

อำนาจ อยู่สาโก (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของ
ประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์
ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมและการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับ
ปานกลาง

อันวา แดงโกเมน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับ
ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน ด้านการค้นหาปัญหา และระดับน้อย 1 ด้าน คือ
ด้านการประเมินผล

รัชนิดา ไสยศ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมาก ไปน้อยคือ ด้านการจัดการให้มีการบำรุงทางบกและทางน้ำ ด้านการรักษาความ
สะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการ
บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นการมีส่วนร่วมอยู่ใน
ระดับปานกลาง 5 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปน้อย คือด้านการจัดให้ราษฎรได้รับการศึกษา
อบรม ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อด้านการจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน
ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและด้านการจัดให้มีเครื่องใช้
ในการดับเพลิง

ไพโรพ ถนัดคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลจตุรพักตรพิมาน จากมากไปน้อยคือ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสะอาด ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านโครงสร้าง

อรนุช ป้อมเป็น (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี ส่วนประชาชนที่มีอายุการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และอาชีพ ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภสร ภูบาลชื่น (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้คือ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านการเมืองการบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

นฤชิต ชูช่วย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระดับการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล

อโนชา สืบจากมี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ดังนี้ ด้านสังคม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง-การบริหาร และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

พรณพิศ แพงไชสง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเมืองการบริหาร และด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ดังนี้ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการเมืองการบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

นุกูล ผอ่ยทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการบริหารจัดการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคม ตามลำดับ

วณิชูภรณ์ ทองศิริรัมย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินองค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้นำเสนอข้างต้น จะเห็นว่าการศึกษาที่บุคคลหรือกลุ่มคนจะดำเนินกิจกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของกลุ่มนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น สรุปว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ

เงื่อนไขหรือปัจจัยที่แต่ละคนมีแตกต่างกันไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เองที่มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จและความเป็นไปได้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยดังกล่าวมาเป็นสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอ บ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 11 หมู่บ้าน จำนวน 5,932 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม ตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5%$ (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏในตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
บ้านโนนเจริญ	1	734	47
บ้านโนนเจริญ	2	692	44
บ้านโนนเจริญ	3	593	37
บ้านโนนเจริญ	4	533	34

ตาราง 3.1 (ต่อ)

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
บ้านโนนเจริญ	5	713	45
บ้านหนองแวง	6	571	36
บ้านหัวถนน	7	612	38
บ้านสายโท 9 ซอย 3	8	181	11
บ้านโคกใหญ่	9	795	51
บ้านสามขาพัฒนา	10	315	20
บ้านสันติสุข	11	193	12
รวม		5,932	375

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาและแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

6 ระดับ ซึ่งกำหนดความมากน้อยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวม และประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงตามสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 ดร. ผดุงชาติ ยงค์ดี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้อย สุปิงกลัด ข้าราชการบำนาญ อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์

2.4.3 สิบเอกสุวรรณ์ เครื่องไรสง ปลัดเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างและหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7624 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงนายกเทศมนตรีตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อนำกลับมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถาม
3. แบบสอบถามจำนวน 375 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. ลงรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนร้อยละ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอ บ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง ประกอบคำอธิบายความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี. 2539 : 79)

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง
5.51-6.00	ระดับมีส่วนร่วมมากที่สุด
4.51-5.50	ระดับมีส่วนร่วมมาก
3.51-4.50	ระดับมีส่วนร่วมปานกลาง
2.51-3.50	ระดับมีส่วนร่วมน้อย

1.51-2.50 ระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

1.00-1.50 ไม่มีส่วนร่วม

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ

อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	375	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	172	45.87
1.2 หญิง	203	54.13
2.อายุ		
2.1 18 - 29 ปี	38	10.13
2.2 30 - 39 ปี	94	25.06
2.3 40 - 49 ปี	88	23.47
2.4 50 - 59 ปี	91	24.27
2.5 60 ปี ขึ้นไป	64	17.07
3.ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	203	54.13
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	56	14.94
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	36	9.60
3.4 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	17	4.53
3.5 ปริญญาตรี	62	16.53
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.27
4.อาชีพ		
4.1 รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	72	19.20
4.2 ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	15	4.00
4.3 เกษตรกร	257	68.53
4.4 พนักงานบริษัทเอกชน	14	3.73
4.5 รับจ้างทั่วไป	17	4.54
4.6 อื่น ๆ	0	0.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	375	100.00
5.รายได้		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	183	48.80
5.2 5,001 -8,000บาท	73	19.47
5.3 8,001-11,000บาท	38	10.13
5.4 11,001 ขึ้นไป	81	21.60

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 375 คน เมื่อจำแนกตามเพศปรากฏว่า เป็นชาย จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 45.87 และเป็นหญิงจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 54.13

เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 30 – 39 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.06 รองลงมา ช่วงอายุ 50-59 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 18-29 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 54.13 รองลงมา ระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.53 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.27

เมื่อจำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า อาชีพเกษตรกร มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 68.53 รองลงมา อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ พนักงานบริษัทเอกชน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.73

เมื่อจำแนกตามรายได้ ปรากฏว่า รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 รองลงมา รายได้ 5,001-8,000บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47 และจำนวนที่น้อยที่สุดคือ รายได้ 8,001-11,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังแสดงในตาราง 4.2 – 4.5 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.59	ปานกลาง
2. ด้านสังคม	4.47	0.46	ปานกลาง
3. ด้านการเมืองการบริหาร	4.26	0.50	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.38	0.47	ปานกลาง

จากตาราง 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล
โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.38$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ได้ดังนี้ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.47$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการเมือง
การบริหาร ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านเศรษฐกิจ			
1. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.69	0.71	มาก
2. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ระหว่างปิดภาคเรียน	3.61	0.70	ปานกลาง
3. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดให้มีจำหน่ายสินค้าที่ถูกลักษณะจำหน่ายสินค้าในชุมชน	4.32	0.74	ปานกลาง
4. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่างๆ	4.71	0.76	มาก
5. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพ	4.40	0.76	ปานกลาง
6. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมโอกาสในการสร้างรายได้หรืออาชีพอย่างทั่วถึง	4.48	0.70	ปานกลาง
7. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดอบรมอาชีพต่างๆให้กับประชาชน	4.55	0.75	มาก
8. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าพื้นเมือง	4.42	0.79	ปานกลาง
9. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระจายสินค้าพื้นเมืองไปยังท้องถิ่นอื่นๆ	4.45	0.77	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.40	0.59	ปานกลาง

จากตาราง 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1., 4. และข้อ 7. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่างๆ ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ข้อ 1. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าที่ถูกลักษณะจำหน่ายสินค้าในชุมชน ($\bar{X} = 4.32$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสังคม โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านสังคม			
10. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณีสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นประจำทุกปี	5.37	0.69	มาก
11. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน (อปพร.)	4.43	0.89	ปานกลาง
12. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมครอบครัวอบอุ่น	4.23	0.56	ปานกลาง
13. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสวัสดิการ และนันทนาการ	4.55	0.72	มาก
14. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพตึกในชุมชน	4.15	0.70	ปานกลาง
15. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยต่างๆ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	4.29	0.71	ปานกลาง
16. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้มีการป้องกันและระงับโรคติดต่อ	4.35	0.64	ปานกลาง
17. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.39	0.72	ปานกลาง
18. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ	4.65	0.75	มาก
19. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้มีการรักษาความสะอาด	4.30	0.61	ปานกลาง

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านสังคม 20. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลสงเคราะห์ ผู้พิการ และผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง	4.50	0.77	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.47	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 10., 13. และข้อ 18. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 10. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณีสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 5.37$) รองลงมา คือ ข้อ 18. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายอย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.65$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 14. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 4.15$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเมืองการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการเมืองการบริหาร			
21. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น	4.70	0.71	มาก
22. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงาน	4.74	0.72	มาก
23. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์กร	3.30	0.89	ปานกลาง
24. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	4.79	0.82	มาก
25. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น	5.27	0.80	มาก
26. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับฟังการประชุมสภาเทศบาล	3.87	0.84	ปานกลาง
27. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อลดขั้นตอนและปรับปรุงการบริการประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น	4.05	0.74	ปานกลาง
28. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่น	4.22	0.71	ปานกลาง
29. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน	4.78	0.66	มาก
30. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล	4.38	0.76	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.26	0.50	ปานกลาง

จากตาราง 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเมืองการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 21., 22., 24., 25. และข้อ 29. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 25. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ($\bar{X} = 5.27$) รองลงมา คือ ข้อ 24. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 23. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ ($\bar{X} = 3.30$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ปรากฏดังตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรมีการส่งเสริมโอกาสในการสร้างรายได้หรืออาชีพให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง	51	32.90
2	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่นมากกว่านี้	30	19.35
3	ควรมีการรณรงค์ให้มีการป้องกัน และระงับโรคติดต่อในที่ออกกำลังกายให้เหมาะสม	27	17.42
4	ควรมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนอย่างทั่วถึง	25	16.13
5	ควรมีการประชาสัมพันธ์ในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง	22	14.20
	รวม	155	100

จากตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมโอกาสในการสร้าง รายได้หรืออาชีพให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 32.90 รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่นมากกว่านี้ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 และควรมีการรณรงค์ให้มีการป้องกัน และระงับโรคติดต่อในที่ออกกำลังกายให้เหมาะสม จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดปทุมวัน อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.7624
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือถึงนายกเทศมนตรีตำบลโนนเจริญ เพื่อขอ

ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแบบสอบถามจำนวน 375 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมโอกาสในการสร้างรายได้หรืออาชีพให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่นมากกว่านี้ และควรมีการรณรงค์ให้มีการป้องกันและระงับโรคติดต่อในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ อันจะเป็นข้อมูลให้เทศบาลตำบล โนนเจริญ นำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ ในด้านต่างๆ ในอนาคต ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม

และด้านการเมืองการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนหนึ่งเห็นว่าเทศบาลตำบลโนนเจริญ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ตั้งแต่ขั้นตอนของการร่วมคิดหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล แต่ยังคงพบว่ามีประชาชนบางส่วนที่ยังขาดความสนใจที่จะเข้าร่วมในกระบวนการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของวาสนา ถิ่นขาม (2548:5) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่องราวๆ ไป ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน เป็นความพ้องต้องกันที่มากพอจนเกิดการริเริ่ม โครงการนั้นๆ ซึ่งการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยบุคคล หรือกลุ่มต้องกระทำผ่านองค์กร องค์กรจึงเป็นตัวนำให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสนองปัญหาและความต้องการได้ และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรพ ถนัดคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถแยกอภิปราย ได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลโนนเจริญได้ มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆในตำบล โดยเน้นการนำวัตถุดิบและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนมาใช้ ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน แต่ยังคงพบปัญหาในการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ และยังคงขาดการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าพื้นเมือง และการกระจายสินค้าพื้นเมืองไปยังท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนุกูล ฝอยทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากผลการวิจัย ด้านสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนในเขตเห็นว่าเทศบาลตำบลโนนเจริญ ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆแทบทุกกิจกรรม เช่น การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การบำรุงศิลปประเพณีที่ท้องถิ่น การสาธารณสุขก็มีการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) และการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลและป้องกันชุมชนของตน แต่อาจ

เนื่องด้วยพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลโนนเจริญมีขนาดใหญ่ ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรเพื่อนำมาพัฒนาเทศบาลในแต่ละปีมีจำนวนจำกัด จึงอาจทำให้การจัดสวัสดิการและการ ให้บริการในด้านต่างๆที่จัดทำให้กับประชาชนอาจยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเทียน จันสุข (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และ การรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการเมืองการบริหาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากเทศบาลตำบลโนนเจริญ ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เสนอปัญหาและ ความต้องการในการพัฒนาชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น แต่ยังคงพบว่าประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมใน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลตำบลโนนเจริญ การรับฟังการประชุมสภาเทศบาล และการ เสนอความคิดเห็นเพื่อลดขั้นตอนและปรับปรุงการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลโนนเจริญ ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนไม่เข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และกระบวนการในการเข้ามามี ส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นเพราะเทศบาลยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวแก่ประชาชน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี นาคสมบูรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้าน การเมืองการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลโนนเจริญเพิ่งได้รับการ ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นเทศบาลตำบล ซึ่งระหว่างในการจัดทำประชาคมรับ ความคิดเห็นของประชาชนเพื่อทำการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลนั้น เทศบาลตำบลโนนเจริญได้มีการ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานของ เทศบาลตำบล และได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมโอกาส ในการสร้างรายได้หรืออาชีพให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนเห็นว่าปัจจัยที่มีความ สำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นคือการมีอาชีพและมีรายได้ที่มั่นคง เพราะ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ช่วงที่เว้นว่างจากการทำการเกษตรประชาชน บางส่วนก็ต้องออกไปหางานทำที่ต่างถิ่น อาจทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น หากมีการส่งเสริม

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเน้นการนำวัตถุดิบและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาฝีมือ พัฒนาคุณภาพของชิ้นงาน เป็นการเพิ่มมูลค่าในการผลิตสินค้าของกลุ่มอาชีพ ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน จึงเป็นข้อเสนอแนะที่ประชาชนเห็นว่าจะส่งผลให้ประชาชนมีชีวิตที่อยู๋ดีมีความสุขมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกสร ภูบาลชื่น (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะว่าเทศบาลตำบลโนนเจริญ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ และการจัดอบรมอาชีพต่างๆเป็นการพัฒนาฝีมือและคุณภาพของชิ้นงานให้กับประชาชน ดังนั้นเทศบาลตำบลโนนเจริญและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องรักษาระดับการมีส่วนร่วมไว้ และสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นคือ การจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพ การจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าพื้นเมือง และการส่งเสริมให้มีการกระจายสินค้าพื้นเมืองไปยังท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน และเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และเกิดกระบวนการเรียนรู้ภายในท้องถิ่นมากขึ้น

1.2 จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองการบริหาร ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาล การเข้ารับฟังการประชุมสภาเทศบาล และการเสนอความคิดเห็นเพื่อลดขั้นตอนและปรับปรุงการบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว ดังนั้นเทศบาลตำบลโนนเจริญควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ขององค์กร ควรประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาของเทศบาลเพื่อรับทราบนโยบายของและแนวทางการบริหารงานของเทศบาล และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงขั้นตอนและระบบการทำงานในการให้บริการแก่ประชาชน เพื่อให้การประชาชนผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจและให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นการตอบสนองนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกิดจากความต้องการของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุ การแก้ไขและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

2.3 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตำบลเกิดความล่าช้าในการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2555). การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นไทย. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2555, จาก : <http://www.local.moi.go.th/menu2.htm>.
- กัณฐิมาศ พรหมสากล. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2546). การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- _____. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- โกวิทย์ พวงงาม และชอบ เข้มกล้า. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นโดยการพัฒนาชุมชน :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.). กรุงเทพฯ : เสมารธรรม.
- จตุรงค์ มหิทธิโชติ. (2541). การพัฒนาคุณภาพการบริการของสถานีตำรวจ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชลพรรษ ดีมา. (2544). ผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ. (2544). องค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2546). ประชาธิปไตยกับการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. (2536). ขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์เนศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.

- เชษฐชัย จัตตชัย. (2547). การศึกษาความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านทะเบียนราษฎรจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์. (2540). การสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- เทศบาลตำบลโนนเจริญ. (2555). แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลโนนเจริญ. บุรีรัมย์ : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลโนนเจริญ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2540). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2548). 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). ประชาคมสุขภาพตำบล กระบวนการส่งเสริมและพัฒนา. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- นภสร ภูบาลชื่น. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นฤชิต ชูช่วย. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อ่างทอง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). สัญญาทางปกครองไทย. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2555, จาก http://www.Publaw.net/article/adnim_com00.html.
- นันทยา ชุมช่วย. (2542). ความสามารถในการบริหารงานและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นุกูล ฝอยทอง. (2552). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเทศบาลตำบลแกลง อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รป.ม.

- (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
บุญเทียน จันสุข. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลา
ไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปทุมพร สุขอาษา. (2546). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์
ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ประยูร กาญจนกุล. (2532). บริการสาธารณะกับการปฏิรูประบบราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ส่วนท้องถิ่น.
_____. (2549). กฎหมายการปกครอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุริยสภา.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย. (2545). เอกสารประกอบการบรรยายวิชา PS 708
องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2543). การวัดทัศนคติ. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543). "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน." รัฐสภาสาร. 48(9)
:1-18.
"พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542." (2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก.
หน้า 48-66.
"พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551." (2551, 14 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ
40 ง. หน้า 1.
"พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546." (2546, 14 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 120 ตอนที่ 124 ก. หน้า 1.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ

- รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 เพ็ญภา อุดมสมุทร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลราชาทวีระ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
 พรรณพิศ แพงไชสง. (2552). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบล
 โนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์
 มหามบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
 ไพฑูรย์ อินทพิบูลย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์
 ของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (บริหารประชาคมเมืองและชนบท).
 อุดรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
 ไพโรพ ถนัดคำ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล
 จตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
 ไพรัช อรรถกามานนท์. (2545). การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ
 : ภาพพิมพ์.
 มานิตย์ จุมปา. (2547). คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :
 นิติธรรม.
 มนตรี นาคสมบุรณ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองการบริหารขององค์การ
 บริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
 เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา
 ประจําโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
 การศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
 ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2542). การบริการและการเพิ่มผลผลิต. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน.
 รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : นํ้ากิง.
 รัชนิดา ไสยรส. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี
 อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วณิชกรณ์ ทองดีรัมย์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชบุรีพัฒนา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณกรณ์ เต็มประยูร. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความเครียดกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานระดับบริหารชั้นต้น ธนาคารไทยพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาสนา ถิ่นขาม. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2546). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2544). การสัมมนาโต๊ะกลม เรื่อง รัฐบาลใหม่กับการจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). การปกครองท้องถิ่นไทย. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2555, จาก http://www.kpilearning.com/e_learning/Im/e_learning.
- สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). คู่มือการอบรมบุคลากรส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- สมิต ศัชฌกร. (2542). หลักการบริการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2543). การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.

- สยาม ภูหนองโอง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลตำบลเชียงยืน
อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (นโยบาย
สาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2540). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร.
สารานุกรมเสรี. (2555). การดำเนินงาน. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2555, จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki/PDCA>.
- สำนักกฎหมายและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2547). ประมวลหลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับ
กฎหมายการปกครองท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพิมพ์.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2547). แนวทางการให้บริการของข้าราชการ. กรุงเทพฯ
: สหมิตรพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2555). กำหนดมาตรฐาน
กลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2555, จาก
<http://www.local.moi.go.th/2009/home/title-01.php>.
- สิวพร สุขเอียด. (2555). การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2555, จาก
www.kpi.ac.th/wiki/index.php/.
- สุกัญญา สังข์เจริญ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสายการผลิต
บริษัท เอ็นโอเค พรีซิชั่น คอมโพเนนท์ (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรพล พุฒคำ. (2544). หลักทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน.
ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุริยัน ปันชัย. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (บริหารประชาคมเมือง
และชนบท). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เสนาะ ดิยาว. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2548). การบริหารวัตกรรมแนวใหม่. นนทบุรี : สำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อโนชา สืบจากมี. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบล
ละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม.
(รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.

- อำนาจ อยู่สาโก. (2549). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- อนงค์รัตน์ ลิขิตกำจร. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลนครยะลา. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนุพันธ์ วิสุวธรรม. (2539). การจัดการคุณภาพในโซ่อุปทาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรัฐ จินาพร. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมร รักษาศักดิ์. (2543). ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : การันต์.
- อรนุช ป้อมเป็น. (2550). บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอดงหลวง จังหวัดอุตรดิตถ์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (บริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อันวา แดงโกเมน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2545). การพัฒนาบุคคลกลุ่มและชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำพร จันทร์ประโคน. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุคร ดันตีสุนทร. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๘๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชาติ ยังกดี

ด้วย นางสาวสายใจ ชานิพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๓๒๒๓, ๐ ๔๔๖๐ ๓๖๓๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๘๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.น้อย สุปิงคลัด

ด้วย นางสาวสายใจ ขำนิพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทพิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๑ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๘๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ส.อ.สุวรรณ เครื่องไธสง

ด้วย นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๑๙๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์

ด้วย นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ตั๋ว ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๒๐๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลโนนเจริญ

ด้วย นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
ของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการวิจัย ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการบริหาร
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ
3. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามทุกฉบับผู้ศึกษาจะเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นจึงขอความกรุณาโปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริง เพราะคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเท่านั้นจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของเทศบาลตำบลโนนเจริญ
4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งนี้ จะเสนอผลในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด
5. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะมาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18-29 ปี

30-39 ปี

40-49 ปี

50-59 ปี

60 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า

อนุปริญญา หรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

เกษตรกรรม

พนักงานบริษัทเอกชน

รับจ้างทั่วไป

อื่น ๆ ระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,000 – 8,000 บาท

8,001 – 11,000 บาท

11,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

โนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

6	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
5	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมาก
4	หมายถึง	การมีส่วนร่วมปานกลาง
3	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อย
2	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1	หมายถึง	ไม่มีส่วนร่วม

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีส่วนร่วม
	6	5	4	3	2	1
ด้านเศรษฐกิจ						
1. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน						
2. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ระหว่างปิดภาคเรียน						
3. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าที่ถูกลักษณะจำหน่ายสินค้าในชุมชน						
4. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ						
5. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในมีการจัดหาแหล่งทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพ						
6. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมโอกาสในการสร้างรายได้หรืออาชีพอย่างทั่วถึง						
7. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดอบรมอาชีพต่าง ๆ ให้กับประชาชน						
8. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าพื้นเมือง						
9. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระจายสินค้าพื้นเมืองไปยังท้องถิ่นอื่นๆ						

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีส่วนร่วม
	6	5	4	3	2	1
ด้านสังคม						
10. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณีสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นประจำทุกปี						
11. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.)						
12. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมครอบครัวอบอุ่น						
13. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสวัสดิการ และนันทนาการ						
14. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน						
15. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยต่าง ๆ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ						
16. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้มีการป้องกันและระงับโรคติดต่อ						
17. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและเหมาะสม						
18. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ						

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีส่วนร่วม
	6	5	4	3	2	1
19. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้มีการรักษาความสะอาด						
20. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลสงเคราะห์ ผู้พิการ และผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง						
ด้านการเมืองการบริหาร						
21. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น						
22. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการดำเนินดำเนินงาน						
23. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กร						
24. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล						
25. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น						
26. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับฟังการประชุมสภาเทศบาล						
27. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อลดขั้นตอนและปรับปรุงการบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น						
28. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่น						

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีส่วนร่วม
	6	5	4	3	2	1
29. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน						
30. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

สายใจ ชำนิพันธ์

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted	
A1	130.3000	27.4586	.3753	.7499	
A2	131.5333	32.1885	-.3536	.7903	
A3	130.6333	26.5851	.6476	.7360	
A4	130.2000	26.0966	.6068	.7348	
A5	130.6000	25.3517	.7069	.7271	
A6	130.4667	26.6713	.6557	.7363	
A7	130.4000	25.4897	.7289	.7271	
A8	130.5333	27.2230	.4528	.7455	
A9	130.4667	26.6713	.5660	.7390	
B1	129.4667	28.5333	.2337	.7583	
B2	130.4333	26.1851	.5926	.7358	
B3	131.0667	30.2023	-.0023	.7642	
B4	130.2333	30.0471	.0170	.7658	
B5	131.2333	30.9437	-.1718	.7782	
B6	130.7000	27.4586	.4834	.7452	
B7	130.9000	29.1966	.1976	.7595	
B8	130.5000	27.0862	.5585	.7412	
B9	130.2000	29.7517	.0722	.7646	
B10	131.0333	29.8954	.0978	.7625	
B11	130.4333	26.5299	.5335	.7397	
C1	130.3667	29.0678	.1588	.7621	
C2	130.2333	30.0471	-.0010	.7682	
C3	131.7000	30.2172	-.0641	.7812	
C4	130.0333	28.1713	.3890	.7508	
C5	129.6000	27.6966	.2599	.7584	
C6	131.5667	28.6678	.2403	.7578	
C7	131.1333	29.9816	.0420	.7646	
C8	130.9667	30.5851	-.1238	.7705	
C9	130.2000	28.8552	.2217	.7586	
C10	130.7667	31.5644	-.2902	.7824	

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .7624

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสายใจ ชำนิพันธ์
วันเดือนปีเกิด	3 เมษายน 2525
สถานที่เกิด	อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	16 หมู่ที่ 7 ตำบลช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31110
ตำแหน่งหน้าที่	นิติกร ระดับ 5 เทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านช่อผกา อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสิงห์วิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2548 นิติศาสตรบัณฑิต (นบ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ พ.ศ. 2556 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์